

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/B/2019/36100138878783492

PERSPEKTÍVY ROZVOJA
ZAHRANIČNOOBCHODNEJ SPOLUPRÁCE EÚ
S JUŽNOU KÓREOU V KONTEXTE
UPLATŇOVANIA DOHODY O VOĽNOM
OBCHODE

Bakalárska práca

2019

Katarína Balážová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**PERSPEKTÍVY ROZVOJA
ZAHRANIČNOOBCHODNEJ SPOLUPRÁCE EÚ
S JUŽNOU KÓREOU V KONTEXTE
UPLATŇOVANIA DOHODY O VOĽNOM
OBCHODE**

Bakalárska práca

Študijný program:	Medzinárodné podnikanie
Študijný odbor:	Medzinárodné podnikanie
Školiace pracovisko:	Katedra medzinárodného obchodu
Školiteľ:	Ing. Ľubica Zubaľová, PhD.

Bratislava 2019

Katarína Balážová

Abstrakt

BALÁŽOVÁ, Katarína: *Perspektívy rozvoja zahraničnoobchodnej spolupráce EÚ s Južnou Kóreou v kontexte uplatňovania dohody o voľnom obchode* - Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. - Vedúci záverečnej práce: Ing. Ľubica Zubaľová, PhD. - Bratislava: OF EU, 2019, 54 s.

Cieľom záverečnej práce je vyhodnotiť, na základe analýzy, perspektívu ďalšieho rozvoja zahraničnoobchodnej spolupráce Južnej Kórey a Európskej Únií. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 3 grafov, 5 tabuliek a 0 príloh. Prvá kapitola je venovaná priblíženiu postavenia Južnej Kórey na globálnom trhu, komoditnej a teritoriálnej štruktúre zahraničného obchodu Kórey a definovaniu zmluvnej základne Európskej Únií a Južnej Kórey. V ďalšej časti sa charakterizuje hlavný a vedľajšie ciele. V tretej kapitole sa charakterizujú metódy a metodika skúmania. Záverečná kapitola sa zaoberá určeniu perspektívy rozvoja dohody o voľnom obchode. Výsledkom riešenia danej problematiky sú návrhy a zlepšenia.

Kľúčové slová:

Európska Únia, Južná Kórea, dohoda o voľnom obchode, spolupráca

Abstract

BALÁŽOVÁ, Katarína: *Perspectives of the development of the foreign trade cooperation between European Union and South Korea in the context of application of the Free-trade agreement.* - University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. - Advisor: Ing. Ľubica Zubaľová, PhD. - Bratislava: OF EU, 2019, 54 pp.

The aim of the thesis is to evaluate, on the basis of the analysis, perspectives of the development of the foreign trade cooperation between European Union and South Korea. The thesis is divided into 4 chapters. It contains 3 graphs, 5 tables and 0 attachments. First chapter is devoted to describing the position of South Korea on the global market, commodity and geographical structure of international trade of South Korea as well as defining their bilateral relations. In the next part the main objective and secondary objectives are characterized. Third chapter describes the methodology and methods of the study. Final chapter deals with defining the perspectives of the development of the Free-trade agreement. Results of the thesis are suggestions and improvement.

Key words:

European Union, South Korea, Free-trade agreement, cooperation

Obsah

ÚVOD	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	9
1.1 Dohoda o voľnom obchode	10
1.2 Charakteristika hospodárstva Južnej Kórey	12
1.2.1 Makroekonomické ukazovatele Južnej Kórey	14
1.2.2 Štruktúra HDP Južnej Kórey	15
1.2.3 Zapojenie Kórejskej republiky do medzinárodného obchodu	17
1.3 Vývoj inštitucionálnych vzťahov EÚ a Kórejskej republiky	20
1.3.1 Zmluvná základňa	21
1.4 Dohoda o voľnom obchode medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou	22
2. Cieľ práce	25
2.1 Hlavný cieľ	25
2.2 Čiastkové ciele	25
3. Metodika a metódy skúmania	26
4. Výsledky práce a diskusia	28
4.1 Zahraničný obchod medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou	28
4.1.1 Komoditná štruktúra obchodu medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou	30
4.1.2 Obchodovanie služieb a investičná spolupráca	33
4.2 Prekážky obchodu	34
4.2.1 Určovanie pôvodu tovaru	36
4.2.2 Odstraňovanie netarifných prekážok	37
4.3 Prínosy dohody o voľnom obchode	39
4.4 Perspektívy rozvoja	42

4.6 Diskusia	44
ZÁVER	46
Zoznam použitej literatúry	48

ÚVOD

Prostredie svetového hospodárstva sa neustále vyvíja inými smermi. Od 19. storočia je trendom liberalizácia a vzájomné prepájanie ekonomík sveta, aj napriek miernym súčasným protekcionistickým tendenciám. Rast globalizácie vyvoláva v svetovej ekonomike výrazné zmeny a napomáha k formovaniu integračných celkov a zmeny pozícií na svetovom trhu. Práve vďaka neustále rozširujúcej sa vlne globalizácie sú ekonomiky sveta nútené k bližšej spolupráci s inými ekonomikami za účelom zvýšenia konkurencieschopnosti krajín. Značnú zmenu v globalizačných procesoch zapríčinil aj nárast infomačno-komunikačných technológií, ktoré zjednodušujú komunikačné procesy ako aj obchodné vzťahy samotné. Dôležitými prvkami globalizačných procesov sú aj procesy špecializácie, ktoré napomáhajú spolupráci ekonomík sveta.

Obe zmluvné strany, Južná Kórea ako aj členské štáty Európskej Únie, sa vyznačujú trhovou ekonomikou. Zahraničný obchod, najmä jeho proexportné zameranie, zohrával významnú úlohu pri hospodárskom raste Južnej Kórey za posledných približne 27 rokov.

Cieľom bakalárskej práce je vyhodnotiť, na základe analýzy, perspektívu ďalšieho rozvoja zahraničnobchodnej spolupráce Južnej Kórey a Európskej Únií. Prvá kapitola bakalárskej práce je zameraná na priblíženie postavenia Južnej Kórey na globálnom trhu. Autorka sa ďalej venuje komoditnej a teritoriálnej štruktúre zahraničného obchodu Kórey prostredníctvom prezentovania štatistických údajov, ako aj charakteristiku hospodárstva Južnej Kórey. Prvá kapitola je zameraná taktiež na definovanie zmluvnej základne Európskej Únií a Južnej Kórey. Autorka bakalárskej práce stanoví v druhej kapitole hlavný a čiastkové ciele a v tretej uvedie metódy a metodiku skúmania, ktoré budú využité pri písaní práce. V štvrtej kapitole sa bude autorka práce venovať analýze dohody o voľnom obchode medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou, ako aj zhodnoteniu jej prínosov. Následne sa bude venovať charakteristike ich vzájomného zahraničného obchodu tovarov, služieb ako aj investičnej spolupráci. V rámci charakteristiky sa vytýčia aj pretrvávajúce prekážky obchodu. Zámerom a hlavným cieľom poslednej kapitoly bude určenie perspektívy rozvoja dohody o voľnom obchode.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Svetové hospodárske prostredie sa momentálne nachádza v období takzvanej globalizácie. Je to fenomén, s ktorým sa stretávame vo všetkých oblastiach každodenného života. Globalizácia ako pojem sa v súčasnosti používa najmä na opis procesu spoločenských zmien počas posledných dekád 20. storočia, ktoré sú výsledkom neustáleho prehlbovania, rozširovania a zrýchľovania celosvetových prepojení.¹ K formovaniu hospodárstva, ako ho dnes poznáme, prispela z historického hľadiska predovšetkým medzinárodná deľba práce a efekty, ktoré z nej vyplývajú. Prehlbovanie medzinárodnej deľby práce je naďalej základnou podmienkou napredovania a efektívneho fungovania svetového hospodárstva v jeho súčasnej vývojovej etape, keďže jednotlivé ekonomické komplexy alebo individuálne podnikateľské subjekty nemajú možnosť dostatočne efektívne a vo veľkých objemoch vyrábať a distribuovať stále širšie spektrum výrobkov, alebo ich zabezpečiť servisom a službami.²

Od polovice 19. storočia sa globalizačné procesy prejavili aspoň v dvoch hlavných etapách. Trvanie prvej sa datuje od polovice 19. storočia, končiac začiatkom prvej svetovej vojny. Pre túto etapu bola kľúčová najmä priemyselná revolúcia s vynájdením parného stroja, ktorý výrazne urýchlil dopravu. Tá druhá začala ako dôsledok druhej svetovej vojny a trvá dodnes. Vojnou zničené štáty museli znovu naštartovať svoju ekonomiku. V oboch prípadoch rapídny obchod a výsledný rast šli ruka v ruke s veľkými posunmi veľkostí zúčastnených ekonomík. Najdôležitejšie prvky najposlednejších dvoch etáp globalizácie sa vyznačovali najmä prehlbovaním integrácie v obchode, kapitálových tokov a migráciou pracovnej sily. Hlavné sily, ktoré kedy hýbali globalizáciu boli technologické inovácie, širšie politické zmeny a hospodárske politiky. Čo sa týka technologických inovácií, najhlavnejšími medzi nimi boli invencie, ktoré urýchlili rýchlosť prepravy a komunikácie, zároveň znížili ich náklady. Okrem iného aj vynájdenie prúdového motora a jeho využitie v leteckej preprave ľudí a tovarov, hromadné investovanie do pozemnej infraštruktúry, takisto aj kontajnerizácia v medzinárodnej lodnej preprave. Ďalšie dramatické zmeny priniesli revolúcie v informačných a komunikačných technológiách. Nové produkty ako mikroprocesor, osobný počítač, mobilný telefón výrazne dopomohli formovaniu nových

¹ DUDÁŠ, Tomáš a kol. Svetová ekonomika. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. s. 139. ISBN 978-80-225-4352-1.

² RUŽEKOVÁ, Viera - KAŠTÁKOVÁ, Elena - SILNÁ, Zuzana. Analýza zahraničného obchodu Slovenskej republiky. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013. s.7. ISBN 978-80-225-3791-9.

socio-politických a ekonomických pomerov. Menej povšimnuteľné zmeny sú tiež metódy, ktoré vytvorili nové obchodovateľné tovary (ako napríklad plast), rozšírili globálnu produkciu jedla alebo zefektívneli produkciu celkovo. Kľúčovou hnacou silou globalizácie v rámci hospodárskych politík boli tie, ktoré mali za následok odstraňovanie prekážok obchodu a finančných transakcií. Liberalizácia obchodu bola úspešná aj vďaka vyjednávaniu dohôd a vytváraním organizácií ako GATT³ a WTO⁴, vďaka ktorým vzrástol svetový obchod takmer 20-násobne v priebehu rokov 1950-1999. Bilaterálne a regionálne obchodné dohody boli taktiež dôležitým aspektom odstraňovania obchodných bariér. Snahou liberalizácie bolo zjednodušiť podmienky medzinárodného obchodu, zrušenie tarifných a netarifných prekážok a zapojenie čo najviac krajín do medzinárodnej deľby práce.⁵

Globálna integrácia na trhu tovaru, kapitálu a pracovnej sily sa ukázala ako najefektívnejšie hromadenie ekonomických zdrojov vôbec. Čo sa týka zákazníkov majú väčší výber tovarov a služieb za nižšie ceny, kapitálové toky môžu smerovať do krajín, kde je ich potreba na ekonomický rast a rozvoj. Možnosť cezhraničného pohybu pracovnej sily pomáhajú vyrovnáť nedostatok pracovnej sily v jednej krajine a nadbytok v druhej, zlepšiť mieru dependencie v krajinách so starnúcou populáciou.⁶

Globalizáciu ako spoločensko-ekonomický proces možno teda považovať za vyvrcholenie celej sústavy rozvojových procesov, ktorými sú internacionalizácia, liberalizácia, formy integrácie, rozširovanie interdependencie, ako aj medzinárodnej špecializácie a kooperácie.⁷

1.1 Dohoda o voľnom obchode

Každý suverénny štát má výsostné právo regulovať vonkajšie ekonomické vzťahy a vytvárať vhodné ekonomické prostredie pomocou zahraničnoobchodnej politiky. Prostredníctvom nej sa snaží dosiahnuť čo najoptimálnejšiu rozvojovú trajektóriu a čo najlepšie podmienky na presadzovanie vlastných podnikateľských aktivít. V oblasti

³ GATT - Všeobecná dohoda o clách a obchode

⁴ WTO - Svetová obchodná organizácia

⁵ RUŽEKOVÁ, Viera - KAŠŤÁKOVÁ, Elena - SILNÁ, Zuzana. Analýza zahraničného obchodu Slovenskej republiky. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, s. 18-19. ISBN 978-80-225-3791-9.

⁶ WTO. *Globalization and trade* [elektronický zdroj]. s. 15-26. [cit. 2018-04-15]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/wtr08-2b_e.pdf

⁷ BALÁŽ, Peter a kol. Medzinárodné podnikanie: na vlnu globalizujúcej sa svetovej ekonomiky. 5. preprac. a dopl. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2010, s. 27. Economics. ISBN 978-80-89393-18-3.

vonkajších ekonomických vzťahov politiky štátu sa vytvorili dva základné smery obchodnej politiky. Sú nimi protekcionizmus a liberalizmus. Protekcionizmus sa vyznačuje obmedzovaním rozvoja obchodu, zavádzaním tarifných a netarifných prekážok, liberalizmus sa naopak vyznačuje postupným odstraňovaním prekážok obchodu.⁸ V rámci liberalizmu sa uplatňujú rôzne formy medzinárodnej ekonomickej spolupráce. V praxi sa liberalizmus v rámci medzinárodného obchodu dosahuje najmä prostredníctvom bilaterálnych a multilaterálnych zmlúv a dohôd.⁹

Dohoda o voľnom obchode, ako nástroj liberalizmu, je zmluva medzi dvomi (bilaterálna) alebo viacerými (multilaterálna) krajinami, slúžiaca na uľahčenie podmienok obchodnej výmeny medzi zainteresovanými krajinami. Táto dohoda sa vo všeobecnosti vyznačuje najmä odbúraním alebo úplným rušením bariér, ktoré by bránili výmene obchodného charakteru vo vnútri príslušnej zóny. Medzi tarifné prekážky obchodu patria clo ako aj všetky ostatné dane a poplatky obmedzujúce výmenu. Ostatné formy opatrení brániace pohybu tovaru cez hranice ako množstevné a administratívne obmedzenia, technické normy sa zaraďujú medzi netarifné. Znižovanie tarifných a netarifných bariér sa vzťahuje na tovary a služby, ktoré sú predmetom obchodného vyjednávania. Dohoda o voľnom obchode je vo všeobecnosti prvým krokom k hlbšej a silnejšej integrácii svetových trhov.¹⁰

Existujú viaceré pohľady na integráciu v rámci dohody o voľnom obchode. Tradičná teória zastávaná Jacobom Vinerom (1950) a neskôr Jamesom Meadeom (1955) sa zameriava na účinky integrácie a to vytváranie obchodu pomocou zakladania colných únií a ďalších foriem preferujúcich toky obchodu medzi členmi, ako aj dohoda o voľnom obchode. Odstraňuje sa diskriminácia a prekážky obchodu a tým sa vytvárajú priaznivé podmienky na rozvoj obchodovania medzi členskými krajinami. Podľa tejto teórie vytváranie obchodu vedie k zvýšeniu celkového dovozu krajiny z krajín z danej bilaterálnej dohody, a tým zlepšenie ekonomickej situácie krajiny, keďže drahšie domáce výstupy nahradia lacnejšie výstupy vyrobené v zahraničí. Avšak opačná situácia odvracania obchodu môže vzniknúť, ak krajina preferuje drahšie výrobky z krajín viazaných

⁸ BALÁŽ, Peter a kol. Medzinárodné podnikanie: na vlne globalizujúcej sa svetovej ekonomiky. 5. preprac. a dopl. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2010, s. 259-262. Economics. ISBN 978-80-89393-18-3.

⁹ Tamtiež, s. 265

¹⁰ GLOSSAIRE-INTERNATIONAL. Accord de Libre Echange [online]. In: *Glossaire-International*. [cit. 2018-05-16]. Dostupné na: <https://www.glossaire-international.com/pages/tous-les-termes/accord-de-libre-echange-ale.html>

bilaterálnou dohodou, odmietajúc lacnejšie substitučné produkty z tretích krajín, ktoré podliehajú clu a sú diskriminované, čo má za následok ekonomický úpadok krajiny. Ak však vytváranie obchodu preváži odvracanie obchodu, prinášajú preferenčné dohody ekonomický úžitok. Teória obchodných dohôd od Johnsona (1954) ukazuje aj na politické riziko protekcionizmu a tvrdí, že v prípade ak takejto dohody chýbajú, krajiny sa snažia využiť obchod zavádzaním ciel, čo môžu ostatné krajiny nasledovať a môžu viesť k obchodnej vojne. Medzinárodné obchodné dohody tým pádom takejto vojne predchádzajú.¹¹ Čoraz viac ekonómov však začalo skúmať a zastávať Novú teóriu obchodu stotožňujúcu sa s novou vlnou regionalizmu v 90. rokoch minulého storočia. E. Helpman a P.R. Krugman (1985) ako aj Krugman samotný (1995) tvrdia, že pokiaľ existuje nedokonalá konkurencia vnútri krajiny, čo sa týka prirodzenej, technologickej alebo zavedením iných bariér pre vstup iných firiem na trh, ktorá vedie k posilňovaniu monopolistického postavenia, regionálne a iné bilaterálne dohody o voľnom obchode môžu mať následky v prospech prirodzenej súťaže a ekonomického rastu krajiny väčšieho rozmeru prínosom nových zahraničných firiem do odvetvia, než sa predpokladalo v tradičnej teórii.¹² Liberalizácia obchodu a využívanie komparatívnych výhod môže podľa OECD priniesť krajinám ekonomické výhody.¹³

1.2 Charakteristika hospodárstva Južnej Kórey

Hospodársky rast Južnej Kórey sa pokladá ako jeden z najdynamickejších na svete za posledných približne 27 rokov. Počas periódy rokov 1991-2016 bola miera ročného rastu hrubého domáceho produktu v Južnej Kórei (5,1 %) vyššia, v porovnaní so svetovým rastom (3,4 %), zároveň o trochu nižšia ako miera rastu HDP v Ázii (7,7 %).¹⁴

¹¹ MAGGI, Giovanni - RODRIGUÉZ-CLARE, Andrés. *A Political-Economy Theory of Trade Agreements*. [elektronický zdroj].s. 1 [cit. 2018-08-16]. Dostupné na: <https://economics.yale.edu/sites/default/files/files/Faculty/Maggi/mrworkingpapermarch14.pdf>

¹² DEROSA, Dean A.- GILBERT, John P. *Quantitive Estimates of the Economic Impacts of US Bilateral Free Trade Agreements*. [elektronický zdroj]. s. 384-386 [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: https://piie.com/publications/chapters_preview/375/14iie3616.pdf

¹³ OECD. Liberalisation des échanges [online]. In: *OECD*. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <http://www.oecd.org/fr/tad/liberalisationdesechanges.htm>

¹⁴ ECONOMIE SCIENCE ET INNOVATION. Note sur l'économie et le commerce de la Corée du Sud [online]. IN: *Economie science et innovation*. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: https://www.economie.gouv.qc.ca/objectifs/informer/par-pays/asie/coree-sud0/page/economie-et-commerce-15197/?no_cache=1&tx_igaffichagepages_pi1%5Bmode%5D=single&tx_igaffichagepages_pi1%5BbackPid%5D=15206&tx_igaffichagepages_pi1%5BcurrentCat%5D=&cHash=745936cc13809e495cd8bdca7f8ed97a#c53013

V začiatkoch 60. rokov minulého storočia bola Kórea poháňaná dopredu pro-exportne orientovanou ekonomikou. Spočiatku boli hlavným obsahom vývozu najmä produkty ľahkého priemyslu manuálne spracovávané v malých fabrikách, poprípade surové materiály. V 70. rokoch investovala krajina do chemického priemyslu. V súčasnosti má mnoho svetovo konkurencieschopných priemyselných odvetví.¹⁵ Od ostatných rozvojových krajín sa Južná Kórea spolu s „drakmi“¹⁶ do 60. rokov 20. storočia veľmi neodlišovala. Rast obyvateľstva bol rýchlejší ako rast HDP, čo sa odrážalo na stagnujúcej životnej úrovni krajiny. Nepomohla ani opakovaná investičná pomoc plynúca z USA.¹⁷

Počas rokov 1962-1971 však ako dôsledok industrializácie zaznamenala ročnú mieru rastu hrubého národného produktu 8,8 %. Podiel poľnohospodárstva na HNP klesol z 39,1 % z roku 1961 na 27,2 % v roku 1971. V rokoch 1972-1979 Kórea zvolila ako prioritu samofinancovanie investícií. Tie boli spočiatku financované vďaka príjmom z proexportnej politiky tovarov vychádzajúcich z ľahkého priemyslu. Táto stratégia však narazila na svoje limity, bolo preto potrebné vyvážať nové typy tovarov a zamerať sa na vyrovnanjšiu štruktúru priemyslu. Vláda sa rozhodla pre substitúciu dovozu budovaním vlastného chemického a ťažkého priemyslu, ale tiež podporou poľnohospodárstva a rybolovu. Koncom 70. rokov sa stala Kórea sebestačná v pestovaní ryže. V 80. rokoch 20. storočia bola krajina nútená k zmenám, hlavne kvôli rastúcej konkurencii, najmä v oblasti Ázie. Začala sa orientovať na automobilový a elektronický priemysel, a investovala do vývoja a výskumu.¹⁸

Južná Kórea sa v priebehu svojho rozvoja, od 60. rokov až po rok 2018, dopracovala k prvenstvu v oblasti objemu výroby mobilných telefónov a pamäťových čipov na svete, je významným staviteľom lodí, výrobcom automobilov ako aj producentom ocele.¹⁹ V súčasnosti je ekonomický rast krajiny odhadovaný na 3 % na rok 2019, podporovaný silnejším rastom exportu a fiškálnych stimulov, ktoré vynahradia dôsledky

¹⁵ KOREA NET. The Korean Economy - the Miracle on the Hangang River [online]. In: Korea Net. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <http://www.korea.net/AboutKorea/Economy/The-Miracle-on-The-Hangang>

¹⁶ tzv. novoundustrializované krajiny (Južná Kórea, Hongkong, Singapur, Taiwan) vyznačujúce sa rýchlym rozvojom.

¹⁷ BALÁŽ, Peter a kol. Medzinárodné podnikanie: na vlnu globalizujúcej sa svetovej ekonomiky. 5. preprac. a dopl. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2010, s. 325. Economics. ISBN 978-80-89393-18-3.

¹⁸ BARJOT, Dominique. Le développement économique de la Corée du Sud depuis 1950 [online]. IN: *Journals*. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <https://journals.openedition.org/framespa/899>

¹⁹ MZV SR *Ekonomická informácia o teritóriu - Kórejská republika*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-04-17]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Kórejská+republika+-+ekonomické+informácie+o+teritóriu+2018>

regulácií hypoték, ktoré povedú k spomaleniu stavebných investícií. Inflácia by mala vzrásť ku 2 %, pokým prebytok štátneho rozpočtu bude mať hodnotu približne 4 % z HDP.²⁰

1.2.1 Makroekonomické ukazovatele Južnej Kórey

Na základe makroekonomických ukazovateľov je možné sledovať vývoj Južnej Kórey počas vybraných rokov. Sleduje sa vývoj hospodárstva, demografické zmeny či zmena úrovne krajiny ako celku. Medzi hlavné makroekonomické ukazovatele patria hrubý domáci produkt (HDP), hrubý národný produkt (HNP), nezamestnanosť, inflácia a iné.

Tabuľka 1: Vybrané makroekonomické ukazovatele Kórejskej republiky v rokoch 2008-2018

Rok	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Počet obyvateľov (v mil.)	49,055	49,554	50,200	50,747	51,246	51,663
HDP (mld. EUR)	883,987	965,315	1078,257	1244,498	1244,248	1408,579
HDP (% nárast)	————	9,2	11,7	15,4	-0,02	13,2
HDP na obyvateľa (EUR)	18018	19479	21480	24525	24281	27268
Miera nezamestnanosti (%)	3,2	3,7	3,2	3,5	3,7	3,6
Miera inflácie (%)	4,139	3,034	1,426	0,833	1,337	1,900

Prameň: vlastné spracovanie podľa štatistiky: International Monetary Fund. 2017. *World Economic Outlook Database* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-4-17]. Dostupné na: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2017/02/weodata/weorept.aspx?pr.x=101&pr.y=12&sy=2008&ey=2018&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=542&s=NGDPD%2CNGDPDPC%2CPCPIEPCH%2CLUR%2CLP&grp=0&a=>

V tabuľke 1 môžeme vidieť stabilný nárast obyvateľstva každé 2 roky o približne 0,5 milióna. Priamo úmerne s rastom obyvateľstva rastie aj HDP krajiny. Od najnižšieho HDP 883,987 mld. EUR z roku 2008, dosiahol HDP Južnej Kórey vrchol v roku 2018 s 1408,579 mld. EUR. Medzi rokmi 2008, 2010 a 2012 môžeme vidieť nárast o cca. 90 mld.

²⁰ OECD. *Developments in individual OECD and selected non-member economies - Korea* [elektronický zdroj]. s. 179-181. [cit. 2018-04-17]. Dostupné na: <http://www.oecd.org/eco/outlook/economic-forecast-summary-korea-oecd-economic-outlook.pdf>

EUR, kdežto v roku 2014 vnímame tento nárast ako takmer dvojnásobný. V roku 2016 dosiahol mierny pokles s porovnávanými rokmi a následne značný nárast k roku 2018. Percentuálny nárast HDP z roku 2008 na rok 2010 predstavoval 9,2 %, najväčší nárast bol zaznamenaný z roku 2012 na rok 2014 (15,4 %), medzi rokmi 2014-2016 bol negatívny (-0,02 %) a z roku 2016 na rok 2018 predstavoval hodnotu 13,2 %.

HDP na obyvateľa má podobný priebeh ako celkové HDP, postupne sa zvyšuje a vzrástol z 18018 (rok 2008) na 27268 v roku 2018), keďže obyvateľstvo konštantne rastie. Miera nezamestnanosti je stabilná, okolo 3-4 %. Ani napriek globálnej finančnej a hospodárskej kríze z rokov 2008-2009 Južná Kórea nezaznamenala významné výkyvy v miere nezamestnanosti. V záznamoch o miere inflácie však už môžeme vidieť väčšie rozdiely. Od roku 2008, kde miera inflácie dosiahla zaokrúhlene 4 %, sa znižovala až do roku 2014 na necelé 1 %. S rokom 2016 však začala znovu narastať, pričom sa očakáva stály nárast miery inflácie aj v ďalších rokoch.

1.2.2 Štruktúra HDP Južnej Kórey

Podiel poľnohospodárstva na svetovom HDP neustále klesá, keďže je globálna ekonomika založená čoraz viac na high-tech priemysle, informačných technológiách a službách. Pravidlom je vyšší podiel poľnohospodárstva v rozvojových štátoch ako rozvinutých. Primárny sektor tvorí v priemyselne vyspelých štátoch 2-4 % HDP, pričom zamestnáva iba malé percento pracovnej sily. Naopak v rozvojových štátoch zamestnáva viac ako polovicu pracovnej sily a tvorí rozhodujúcu časť HDP. Výsadné postavenie v ekonomike vyspelých štátov pomaly stráca aj priemysel. Jeho výroba sa presúva do oblastí, ktoré disponujú menšími výrobnými nákladmi, ktorými sú menej rozvinuté štáty. Outsourcing výroby predstavuje súčasný trend výrazného presunu priemyselnej výroby do menej rozvinutých štátov. Dôsledkom presunu priemyselnej výroby z rozvinutých štátov je stále väčšia dôležitosť sektoru služieb. Terciálny sektor je v súčasnosti najdynamickejšie rastúcim sektorom vo svetovom hospodárstve. Štruktúra zamestnanosti taktiež odzrkadľuje tento trend. Až 70 % pracovnej sily je zamestnanej v sektore služieb v priemyselne vyspelých štátoch.²¹

²¹ DUDÁŠ, Tomáš a kol. Svetová ekonomika. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017, s.106-131. ISBN 978-80-225-4352-1.

Tabuľka 2: Odvetvová štruktúra HDP Južnej Kórey (1990-2016), % z HDP

Rok	1990	2000	2010	2016
Poľnohospodárstvo	8	4	2	2
Priemysel	40	38	38	39
Služby	52	58	59	59

Prameň: vlastné spracovanie štatistiky: Svetová Banka. 2017. *World Development Indicators database*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-8-20]. Dostupné na: http://databank.worldbank.org/data/views/reports/table.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=KOR

Na základe tabuľky 2 je možné sledovať vývoj hospodárstva Kórejskej republiky v rokoch 1990-2016. Podiel poľnohospodárstva na hrubom domácom produkte krajiny každých cca. 10 rokov klesal, posledných 10 rokov sa ustálil na 2 %. Dôvodom je postupná industrializácia krajiny a zameranie na priemysel a služby. Podiel priemyslu mierne klesol zo 40 % z roku 1990 na 38 % v roku 2000. Ku koncu roka 2016 sa znovu zvýšil podiel priemyslu na 39 % z HDP. Čím je krajina vyspelejšia, tým väčší podiel na HDP tvoria služby. Tak je to aj v prípade Južnej Kórey, ktorej percentuálny podiel služieb na HDP sa z roku 1990 do roku 2016 zvýšil o 7 %.

Čo sa priemyslu týka, medzi jeho najvýznamnejšie oblasti, v Južnej Kórei, v súčasnosti patria oceliarsky, lodiarsky, elektronický a automobilový priemysel.

Oceliarsky priemysel, ktorý tvorí 1,5 % HDP, je pre Južnú Kóreu kľúčový, najmä pre dodávanie materiálov pre spracovanie ostatných priemyslov, ako lodiarsky, automobilový a elektronický. 96 % celkového objemu výroby oceliarskeho priemyslu vytvárajú 3 firmy - POSCO, HYUNDAI Steel Company, Dongkuk Steel Mill Co, Ltd.²²

Lodiarsky priemysel sa začína rozvíjať v Južnej Kórei až po roku 1970, riadený autoritatívne centrálnou vládou. Tento priemysel sa môže považovať za konkurencieschopný najmä pre jeho percentuálny nárast podielu z 2 % (1970) na 38 % (2005) na svetovom trhu.²³

²² KOSA *Position in the Korean Economy* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-08-20]. Dostupné na: <http://www.kosa.or.kr/sub/eng/introduction/sub02.jsp>

²³ HASSINK, Robert - SHIN, Dong-Ho South Korea's shipbuilding industry: From a couple of Cathedrals in the desert to an innovative cluster [online]. In: *Asian Journal of Technology Innovation* [cit. 2018-09-18]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/254237665_South_Korea%27s_shipbuilding_industry_From_a_couple_of_Cathedrals_in_the_desert_to_an_innovative_cluster

Lode zažala v Južnej Kórei stavať firma Hyundai, neskôr sa pridali Samsung Heavy Industries a Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering.²⁴

Čo sa týka elektronického priemyslu, v objeme jeho výroby patrí Južná Kórea na 3. miesto, hneď po USA a Číne. V roku 2017 dosiahla výroba hodnotu 107,4 mld. EUR, čo je o 10,3 % viac ako v predošlom roku.²⁵ Najdôležitejšie výrobky sú pamäťové čipy, mobilné a telekomunikačné zariadenia, LCD/LED panely. Firma, ktorá na trhu dominuje je Samsung Electronics.²⁶

Automobilový priemysel, ako jeden z najdôležitejších priemyselných odvetví v krajine, prispieva každoročne vyše 10 % k celkovému HDP. V roku 2017 bola Kórea 6. najväčším svetovým producentom v automobilovom priemysle. Je jedným z kľúčových faktorov ekonomického rastu krajiny.²⁷ K dôležitým značkám tohto priemyslu patria členovia asociácie KAMA²⁸, najmä Hyundai, Kia Motors a GM Korea. Členovia asociácie KAMA vyprodukuje každý rok cca. 4,369 mil. kusov automobilov a vyvážajú viac ako 50% produkcie do zahraničia.²⁹

1.2.3 Zapojenie Kórejskej republiky do medzinárodného obchodu

Pojem zahraničný obchod predstavuje výmenu tovarov a služieb danej národnej ekonomiky s inou, resp. inými národnými ekonomikami. Medzinárodný obchod sa už chápe v širšom význame. Zahŕňa zahraničnoobchodnú výmenu krajín sveta, predstavujúcu ich vzájomný obchod tovarov a služieb, najčastejšie v podobe vývozu a dovozu. Na základe dovozu a vývozu danej krajiny a ich percentuálny podiel na hrubom domácom produkte je možné určiť otvorenosť ekonomiky, čiže mieru zapojenia danej ekonomiky do medzinárodného obchodu.³⁰

²⁴ GLOBAL SECURITY. *Korean Shipbuilding Industry* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-18]. Dostupné na: <https://www.globalsecurity.org/military/world/rok/industry-shipbuilding.htm>

²⁵ SU-HYUN, Song. S. Korea's electronics industry No. 3 by production. [online]. In: *The Korea Herald*. [cit. 2018-09-21]. Dostupné na: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20180126000750>

²⁶ MZV SR *Ekonomická informácia o teritóriu - Kórejská republika*. [elektronický zdroj]. s. 5 [cit. 2018-04-17]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Kórejská+republika+-+ekonomické+informácie+o+teritóriu+2018>

²⁷ NICK. South Korea's Automotive Industry: Remains One of the World's Largest. [online]. In: *Bizvibe*. [cit. 2018-09-21]. Dostupné na: <https://www.bizvibe.com/blog/south-korea-automotive-industry/>

²⁸ KAMA - Asociácia kórejských automobilových výrobcov, založená v roku 1988. Nezisková organizácia, napomáhajúca presadzovať záujmy kórejských automobilových výrobcov.

²⁹ KAMA. *Overview of Korean Automobile Industry* [elektronický zdroj]. s. 9 [cit. 2018-09-21]. Dostupné na: https://www.oav.de/fileadmin/user_upload/2_Termine/Korea_Sued/4_KAMA.pdf

³⁰ RUŽEKOVÁ, Viera, Elena KAŠŤÁKOVÁ a Zuzana SILNÁ. *Analýza zahraničného obchodu Slovenskej republiky*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013, s. 24-28. ISBN 978-80-225-3791-9.

Tabuľka 3: Zapojenie Južnej Kórey do medzinárodného obchodu (1990-2017)

Rok	1990	2000	2010	2016	2017
Celkový vývoz (mld. EUR)	57	152	411	437	506
Celkový dovoz (mld. EUR)	62	141	375	358	422
Obchodná bilancia (mld. EUR)	-5	11	36	79	84
Otvorenosť ekonomiky (%)	50,7	61,7	81,4	64	68,2

Prameň: Vlastné spracovanie štatistiky: KITA. 2017. *Trade by country*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-9-23]. Dostupné na: http://www.kita.org/kStat/overview_BalanceOfTrade.do

Počas rokov 1995-2017 je možné pozorovať stále pretrvávajúce následky proexportnej politiky Kórejskej republiky, trvajúcej od 60. rokov 20. storočia. Objem celkového vývozu sa od roku 1990 do roku 2017 zvýšil o 452 mld. EUR, pričom rapídny nárast zaznamenal najmä medzi rokmi 1990 - 2010. Celkový dovoz taktiež medzi rokmi 1990 - 2010 výrazne vzrástol, neskôr klesol z 375 mld. EUR (2010) na 358 mld. EUR (2016), pričom v roku 2017 znova vzrástol o 64 mld. EUR. Obchodná bilancia bola v roku 1990 negatívna (-5 mld. EUR), pričom od roku 2000 dosahovala plusové hodnoty od 11 mld. EUR v roku 2000 po 84 mld. EUR (2017). Rozdiel medzi exportom a importom je čoraz väčší v prospech exportu. Na základe otvorenosti ekonomiky je vidieť, že do roku 2010 bola Južná Kórea čoraz otvorenejšou ekonomikou. Medzi rokmi 2010 - 2016 však HDP rástol rýchlejšie ako vývoz a dovoz krajiny. Nasledujúce roky má tendenciu k väčšej otvorenosti ekonomiky, čomu svedčí mierny nárast medzi rokmi 2016-2017.

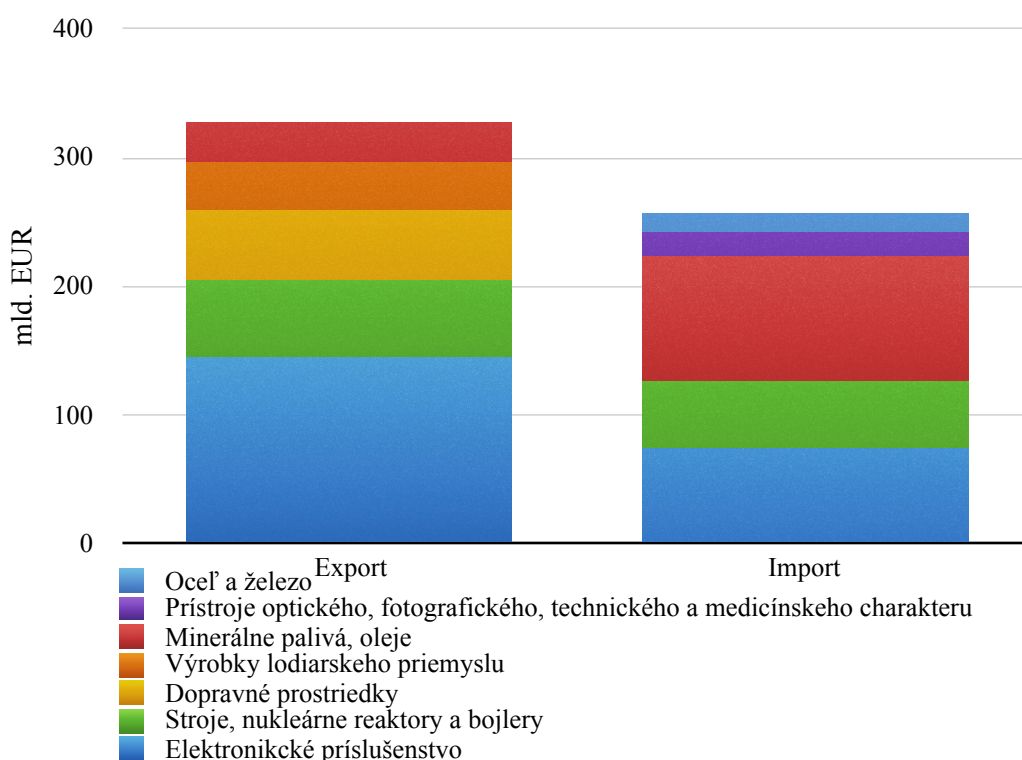
Čo sa týka teritoriálnej štruktúry, okolo roku 1980 vyvážala Južná Kórea najviac do Spojených štátov amerických, Japonska, Nemecka a Saudskej Arábie. Okolo roku 2000 sa začína presadzovať Čína, ako tretí najväčší exportný partner popri USA a Japonsku. Medzi rokmi 2003-2017 bol najväčší objem vyvezeného tovaru z Kórejskej republiky do Čínskej ľudovej republiky. Do Japonska však v priebehu rokov 2013 - 2017 smeruje každým rokom čoraz menej vyvezeného tovaru, stáva sa tak čoraz menej dôležitou krajinou vývozu na úkor Číny, USA, Hongkongu a Vietnamu.³¹ Podiel objemu exportu do Čínskej republiky

³¹ KITA. *All countries* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: http://www.kita.org/kStat/byCount_AllCount.do

na celkovom exporte Južnej Kórey predstavoval v roku 2017 25,1 %, pričom podiel vývozu do USA bol 12,2 %. Do Vietnamu bolo vyvezených 8,2 % z celkového exportu krajiny, do Hongkongu 6,9 % a do Japonska 4,7 %.³²

Japonsko bolo dlhé roky silným obchodným partnerom Južnej Kórei, čo sa týka importu aj exportu. Medzi rokmi 1980 - 1994 dovážalo Japonsko tovar v objeme od 6 mld. EUR - 18 mld. EUR. Medzi rokmi 1995-1999 dovážalo do Kórei najväčší objem USA. Ďalšími dôležitými krajinami dovážajúcimi tovar do Kórejskej republiky sú Čína, Nemecko a Saudská Arábia.³³ V roku 2017 tvoril 20,5 % z celkového dovozu tovaru do Južnej Kórey dovoz z Čínskej ľudovej republiky, 11,5 % dovoz z Japonska, 10,5 % z USA, 4,2 % z Nemecka a 4,1 % zo Saudskej Arábie.³⁴

Graf 1: Komoditná štruktúra exportu a importu Južnej Kórey za rok 2017

Prameň: Vlastné spracovanie štatistiky: Trading Economics. *South Korea Imports and Exports By Category* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/imports-by-category>

³² CIA. *The World Factbook* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ks.html>

³³ KITA. *All countries* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: http://www.kita.org/kStat/byCount_AllCount.do

³⁴ CIA. *The World Factbook* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ks.html>

Komoditnú štruktúru vývozu Južnej Kórey v roku 2017 tvorilo z najväčšej časti elektronické príslušenstvo, najmä integrované obvody. Objem vyvezeného elektronického príslušenstva bolo 143,85 mld. EUR, čo predstavovalo 28 % z celkového exportu krajiny. Strojov, nukleárných reaktorov a boilerov sa vyviezlo 61,16 mld. EUR, čo predstavovalo 12 % z celkového objemu exportu Južnej Kórey. Vývoz dopravných prostriedkov bol 54,64 mld. EUR (11 %), výrobky lodiarskeho priemyslu 36,17 mld. EUR (7,1 %) a 32,12 mld. EUR vyviezla Južná Kórea minerálnych palív, olejov a produktov destilácie.

Najviac objemu vyvezeného elektrického príslušenstva bolo vyvezených do Ázie (83 %), konkrétne do Číny. (37 %). Za posledných 10 rokov sa hodnota exportovaného tovaru zvýšila o takmer 53 mld. EUR.³⁵

Južná Kórea doviezla najviac v roku 2017 minerálne palivá, oleje a produkty destilácie v objeme 97,04 mld. EUR, čo predstavovalo 23 % z celkového importu krajiny. 17 % (73,12 mld. EUR) objemu importu patrilo elektronickému príslušenstvu, ktorý sa zvýšil od roku 2008 takmer o 18 mld. EUR, 13 % (53,44 mld. EUR) stroje, nukleárne reaktory a boilery, 4,5 % (19,12 mld. EUR) patrí prístrojom optického, fotografického, technického a medicínskeho charakteru a 3,5 % (14,6 mld. EUR) doviezla Južná Kórea v roku 2017 oceľ a železo.³⁶

1.3 Vývoj inštitucionálnych vzťahov EÚ a Kórejskej republiky

Aj napriek mnohým kultúrnym odlišnostiam a geografickou vzdialenosťou, ktoré oddeľujú Južnú Kóreu a Európsku Úniu, obe ekonomiky zdieľajú rovnakú oddanosť demokracii, ľudským právam, rešpektujú právny princíp a trhovú ekonomiku.³⁷ Spolupráca Kórejskej republiky s ostatnými členmi OECD, vrátane členov Európskej únie, začala najmä po jej vstupe do DAC³⁸ v roku 2010.³⁹ EÚ a Kórea sú strategickými partnermi,

³⁵ TRADING ECONOMICS. *South Korea Exports of Ships, boats, and other floating structures*. [elektronický zdroj]. [cit.2018-09-23]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/exports/ships-boats-floating-structures>

³⁶ TRADING ECONOMICS *South Korea Imports by Category*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/imports-by-category>

³⁷ DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF KOREA. *The Republic of Korea and the EU*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/delegations/south-korea_en/8789/The%20Republic%20of%20Korea%20and%20the%20EU

³⁸ DAC - Výbor pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)

³⁹ FRIDE. *South Korea and the European Union*. [elektronický zdroj]. s. 4 [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: http://fride.org/download/PB_15_South_Korea_and_the_European_Union.pdf

pričom ich diplomatické vzťahy boli nadviazané v 60. rokoch minulého storočia. Rok 2018 bol výročím 55 rokov od uzatvorenia diplomatických vzťahov nimi nimi. Ich vzájomné vzťahy sú obsiahnuté v troch kľúčových dohodách: Dohoda o voľnom obchode, Politická rámcová dohoda a Rámcová dohoda o účasti. Obe strany zdôrazňujú presadzovanie fair trade, modernizovaný multilaterálny systém obchodovania na základe zásad WTO a zasahovanie proti protekcionizmu.⁴⁰

1.3.1 Zmluvná základňa

Čo sa týka zmluvných vzťahov, spolupráca začala podpísaním Rámcovej dohody o obchode a spolupráci, z 28. októbra 1996 medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými krajinami na jednej strane, a Kórejskou republikou na druhej. Platnosť nadobudla 1. apríla 2001. Európska komisia a Južná Kórea začali rokovať o aktualizácii rámcovej dohody v roku 2008.⁴¹ EÚ a Južná Kórea podpísali novú bilaterálnu Rámcovú dohodu v máji 2010. Do platnosti vstúpila 1. júna 2014. Obsahom tejto dohody je bližšia spolupráca v oblasti ľudských práv, boja proti terorizmu, klimatických zmien, energetická bezpečnosť a v oblasti rozvojovej pomoci atď. Bilaterálne dialógy a stretnutia na základe rámcovej dohody zabezpečujú obom stranám bližšiu spoluprácu v riešení sektorových, politických a globálnych problémov. Južná Kórea patrí medzi 10 strategických partnerov EÚ.⁴²

Južná Kórea s Európskou Úniou spolupracujú od roku 2009 v boji proti narušeniu hospodárskej súťaže, podpísaním dohody o spolupráci v tejto oblasti. Táto dohoda obsahuje práva o hospodárskej súťaži oboch zmluvných strán, slúžiacich na zamedzenie jej narušovania. Aktívne spolupracujú aj v oblasti vedy a techniky. Dohoda o vedeckej a technologickej spolupráci medzi EÚ a Kóreou vstúpila do platnosti v roku 2007. Zmluvné strany sa dohodli spolupracovať v piatich výskumných oblastiach, ktorými sú nanotechnológie, energia, satelitná navigácia, zdravie a informačno-komunikačné

⁴⁰ EUROPEAN COMMISSION. *EU-Republic of Korea relations*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-29-10]. Dostupné na: https://cdn3-eeas.fpfis.tech.ec.europa.eu/cdn/farfuture/ZUFSv0sWgeuEQd1Ci7DywrWeAPenbDOnSagwbaNH9U/mtime:1539957258/sites/eeas/files/eu-republic_of_korea_factsheet.pdf

⁴¹ Návrh RÔZHODNUTIE RADY o uzatvorení Rámcovej dohody medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Kórejskou republikou na strane druhej. [online]. [cit. 2018-26-09]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/ALL/?uri=CELEX%3A52013PC0551>

⁴² DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF KOREA. *The Republic of Korea and the EU*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/delegations/south-korea_en/8789/The%20Republic%20of%20Korea%20and%20the%20EU

technológie. Od roku 2006 bola v platnosti Dohoda o spolupráci v oblasti výskumu fúznej energie medzi EURATOM a Južnou Kóreou.⁴³

Záujem o užšiu bilaterálnu dohodu, v podobe Dohody o voľnom obchode, medzi Kórejskou republikou a Európskou úniou bol na oboch stranách. Zo strany Južnej Kórei sa iniciatíva ukázala v septembri roku 2003 v pláne potenciálnych dohôd o voľnom obchode, zaraďujúc EÚ do skupiny strednodobých potenciálnych dohôd. Strednodobé potenciálne dohody zahrňovali väčšie ekonomiky ako EÚ, USA, Čína, s plánovaným rokovaním o 3-5 rokov od stanoveného dátumu. EÚ začala o možnej spolupráci uvažovať s úmyslom zvýšiť konkurencieschopnosť pred stále sa rozrastajúcimi ekonomikami Číny, Indie a Brazílie. V máji 2007 sa začali prvé oficiálne rokovania, pričom vyjednávanie bolo v októbri 2010 po viac ako 2 rokov ukončené. Dôvodom zdĺhavého vyjednávania boli najmä dve dôležité otázky týkajúce sa podmienok určovania pôvodu výrobkov a systému vrátenia cla. Európsky parlament dohodu schválil vo februári 2011, Národné zhromaždenie Kórejskej republiky ju ratifikovalo 5. mája 2011. Týmto sa ukončili právne záležitosti a Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Južnou Kóreou vstúpila do platnosti 1. júla 2011.⁴⁴

1.4 Dohoda o voľnom obchode medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou

Odstraňovanie ciel je rozvrhnuté v rozmedzí 20 rokov, podľa príslušných kategórií 0 - 20. Kategória 0 predstavuje úplné odstraňovanie cla v momente odo dňa nadobudnutia platnosti dohody, 1. júla 2011. Kategória 20 predstavuje dvanásťmesačné obdobie platné odo dňa dvadsiateho výročia nadobudnutia platnosti tejto dohody.⁴⁵ Tovary sú zaradené do 20 kategórií, z ktorých každá predstavuje štádium odbúravania cla k danému roku. Európska Únia odbúrala takmer 80 % ciel, na dovozy z Južnej Kórei, už v prvom roku platnosti dohody o voľnom obchode. Južná Kórea odbúrala clo v pomere až o 2/3 na tovar s pôvodom z EÚ v prvom roku platnosti. V priebehu 5 rokov sa odstránilo takmer 100 % taríf na priemyselné tovary. Až 98 % ciel sa zrušilo do 7 rokov odo dňa platnosti dohody.

⁴³ DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF KOREA. *The Republic of Korea and the EU*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/delegations/south-korea/8789/south-korea-and-eu_en#Climate+Change+and+Energy

⁴⁴ KANG, Yoo-Duk. *Korea-EU FTA: Breaking New Ground*. [elektronický zdroj]. s. 20-23 [cit. 2018-9-27]. Dostupné na: <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n2494/pdf/ch02.pdf>

⁴⁵ ÚRAD PRE VYDÁVANIE PUBLIKÁCIÍ EURÓPSKEJ ÚNIE. *Medzinárodné dohody*. [elektronický zdroj]. s. 83 [cit. 2019-1-21]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2011:127:FULL&from=EN>

Tovary citlivých poľnohospodárskych poroduktov, s pôvodom z Južnej Kórei majú vlastný režim odbúravania ciel počas 7 rokov. Ryža je z dohody o voľnom obchode vylúčená úplne.⁴⁶

Tabuľka 4: Harmonogram znižovania a rušenia ciel podľa dohody o voľnom obchode

Rok	1. júla 2011	Po 3 rokoch	Po 5 rokoch
Zrušenie ciel (v %)	70	90	99
Hlavné liberalizované tovary na hranici EÚ	auto súčiastky (clo pôvodne 4,5 %), bezdrôtové komunikačné zariadenia (2-5 %), chladničky, klimatizácie (1,9-2,7 %), väčšina poľnohospodárskych produktov.	stredné a veľké autá (10 %), mikrovlnné rúry (5 %), pneumatiky (2,5-4,5 %)	malé autá (nad 10 %), televízory, kamery (14 %)
Hlavné liberalizované tovary na hranici JK	auto súčiastky, meracie prístroje, pneumatiky, kopírovacie stroje, televízory, chladničky (nad 8 %), víno (15 %)	stredné a veľké autá (nad 8 %), farmaceutické tovary (5-8 %), vybraná kozmetika (8 %), whisky (20 %)	malé autá, produkty určené pre starostlivosť o pleť (8 %)

Prameň: Vlastné spracovanie dokumentu: European Union External Action. *The EU-Korea Free Trade Agreement* [elektronický zdroj]. s. 4 [cit. 2019-1-11]. Dostupné na: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/south_korea/documents/eu_south_korea/presenter_1-1_tariff_liberalisation_en.pdf

Na dohodu sa vzťahujú základné pravidlá WTO, týkajúce sa obmedzenia vývozu a zákazu dovozu. Z tohto dôvodu sú zrušené všetky vývozné clá odo dňa nadobudnutia platnosti dohody.⁴⁷ V súlade s článkom III dohody GATT 1994 majú obe strany na základe dohody povinnosť udeliť národné zaobchádzanie tovaru druhej strane. Na jej základe sú taktiež zakázané akékoľvek obmedzenia na dovoz, vývoz alebo predaj akéhokoľvek tovaru druhej strany, okrem cla, daní alebo iných platieb.⁴⁸

Dohoda zahŕňa aj liberalizáciu v sektore služieb. Pokrýva služby v oblasti telekomunikácií, enviromentálne služby, transportné, doručovacie, stavebné, finančné služby, poštové a expresné zásielky ako aj profesijné služby ako sú právnické, účtovnícke a architektonické. Kvóty a licencie, zotrvávajúce monopoly, ktoré zabraňujú zahraničným

⁴⁶ DECREUX, Yvan - MILNER, Chris - PÉRIDY, Nicolas. *The Role of Non Tarrif Barriers*. [elektronický zdroj]. s. 786-787 [cit. 2019-1-11]. Dostupné na: <https://www.e-jei.org/upload/47255M84T6743712.pdf>

⁴⁷ EURÓPSKA KOMISIA. *Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Kóreou v praxi*. [elektronický zdroj]. s. 5-7 [cit. 2019-1-21]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/kCC7Bm5Q.pdf>

⁴⁸ ÚRAD PRE VYDÁVANIE PUBLIKÁCIÍ EURÓPSKEJ ÚNIE. *Medzinárodné dohody*. [elektronický zdroj]. s. 10 [cit. 2019-1-21]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2011:127:FULL&from=EN>

poskytovateľom služieb prístup na trh a iné prekážky, ktoré by mohli brániť obchodu, boli pôvodom opatrení spomenutých v kapitole 7 dohody o voľnom obchode medzi EÚ a Južnou Kóreou. Dohoda sprístupňuje kórejské trhy poskytovateľom služieb z EÚ a naopak, za podmienok stanovených v dohode.⁴⁹ Liberalizácia služieb v oblasti komunikácií sa týka odstránenia požiadaviek pre zahraničných poskytovateľov, priame operácie satelitov EÚ a vysielanie do Južnej Kórey. Enviromentálne služby sa týkajú spolupráce v rámci odpadových vôd, prístup na celý trh a nediskriminačné zaobchádzanie v používaní prístavov a infraštruktúry v Kórei v rámci zásielkových služieb. Právnické firmy z Európskej Únie majú možnosť otvoriť si kancelárie v Kórei, pre poradné účely zahraničných investorov v Kórei a kórejských zákazníkov o práve z oblasti, ktoré sa netýka práva kórejského. Medzi najviac liberalizované oblasti, alebo oblasti s najmenej obmedzeniami patria vo všeobecnosti najmä služby v oblasti počítačov a služby s nimi súvisiace, telekomunikačné, služby z oblasti reklamy, výskum trhu a špeciálne pre Kóreu testovacie a prekladateľské činnosti. Na druhej strane niektoré sektory služieb ostávajú relatívne chránené aj napriek ich sprístupneniu na trh. Medzi ne patria distribučné služby, vzdelanie, služby v oblasti zdravia a sociálne služby, turizmus a cestovanie, rekreačné služby, kultúrne a športovné aktivity, ako aj služby v oblasti energetiky. Chránené ostávajú aj finančné služby, okrem konkrétnych finančných aktivít, ktorými sú poisťovacie služby pre námorné zásielkové služby ako aj bankové služby, ako sú prenos finančných informácií a spracovanie dát.⁵⁰

⁴⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Evaluation of the Implementation of the Free Trade Agreement between the EU and its Member States and the Republic of Korea*. [elektronický zdroj] .s. 27 [cit. 2019-1-22]. Dostupné na: <https://static1.squarespace.com/static/5798bbd2be6594e06f727388/t/5950bcf0e4fcb533d1d45dd7/1498463505732/EU-Korea+FTA+Interim+Technical+Report+Part+1+-+2017-06-19.pdf>

⁵⁰ DECREUX, Yvan - MILNER, Chris - PÉRIDY, Nicolas. *The Role of Non Tariff Barriers*. [elektronický zdroj]. s. 789-790 [cit. 2019-1-11]. Dostupné na: <https://www.e-jei.org/upload/47255M84T6743712.pdf>

2. Cieľ práce

Predmetom predkladanej bakalárskej práce je analyzovanie zahraničnoobchodných vzťahov a spolupráce Južnej Kórey a Európskej Únie na základe pôsobenia dohody o voľnom obchode. Bakalárska práca je zameraná na analyzovanie spolupráce týchto dvoch ekonomických celkov a následné určenie ďalšieho vývoja uplatňovania dohody o voľnom obchode medzi nimi.

2.1 Hlavný cieľ

Hlavným cieľom je zhodnotiť, na základe analýzy perspektívu ďalšieho rozvoja zahraničnoobchodnej spolupráce Kórejskej republiky a Európskej Únie. K dosiahnutiu hlavného cieľa je nevyhnutné určiť čiastkové ciele.

2.2 Čiastkové ciele

Stanovené čiastkové ciele, ktoré dopomôžu k dosiahnutiu hlavného cieľa:

- prvým čiastkovým cieľom je analýza makroekonomických ukazovateľov Južnej Kórey a jej zapojenie do medzinárodného obchodu, čo dopomôže k objasneniu postavenia Južnej Kórey vo svetovom hospodárstve.
- druhým čiastkovým cieľom je definovanie zmluvných vzťahov medzi EÚ a Kórejskou republikou v oblasti obchodu a investícií, ktoré viedli ku podpísaniu Dohody o voľnom obchode a budú slúžiť k načrtnutiu ich ďalšej potenciálnej spolupráce.
- posledným čiastkovým cieľom je analyzovanie vývoja zahraničnoobchodných vzťahov Južnej Kórei a Európskej Únie a identifikácia prekážok obchodu medzi nimi.

3. Metodika a metódy skúmania

Na základe charakteristiky hospodárstva a zahraničného obchodu Južnej Kórey a analýzy vývoja jej vzájomných vzťahov s Európskou Úniou budeme v nasledujúcich častiach bakalárskej práce analyzovať vzájomný obchod a využitie dohody o voľnom obchode ako aj určenie perspektívy budúceho rozvoja. Obsah bakalárskej práce je tvorený na základe vopred preštudovaných materiálov. Jednotlivé údaje sú získavané z relevantných zahraničných a domácich internetových a knižných zdrojov. V práci sú použité aj internetové články, monografie a štúdie. Štatistické údaje pozostávajú z databáz: MMF, Svetová Banka, KITA, Trading Economics.

V bakalárskej práci sú použité nasledovné metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov:

- **metóda analýzy a syntézy:** metóda analýzy predstavuje rozloženie ekonomickej skutočnosti na jednotlivé časti, za účelom hlbšej a bližšej identifikácií jednotlivých stránok. Táto metóda bola použitá na charakteristiku hospodárstva Južnej Kórey a jej postavenie v medzinárodnom obchode. Taktiež bude použitá pri analýze dohody o voľnom obchode a identifikovaní prekážok vzájomnej obchodnej spolupráce. Metóda syntézy znamená spájanie častí, vzťahov a súvislostí do jedného celku. Tento druh metódy bude použitý pri charakteristike vzájomných vzťahov oboch ekonomík.
- **historicko-logická metóda:** historicko-logická metóda sa zameriava na analýzu historického vývoja. Bude využitá pri analýze vzájomných zahraničnoobchodných vzťahov Južnej Kórey a Európskej Únií a ich zmluvnej základne.
- **indukcia:** ide o metódu vyvodzovania všeobecného tvrdenia z jednotlivých faktov. Tento druh metódy bude použitý pri charakteristike vzájomnej obchodnej spolupráci Južnej Kórey a Európskej Únií, zároveň pri analýze uplatňovania dohody o voľnom obchode.
- **dedukcia:** dedukcia je metóda, kde sa na konkrétne prípady vzťahuje všeobecné tvrdenie. Táto metóda bude použitá pri vyvodzovaní dopadov dohody o voľnom obchode a určenia perspektívy jej ďalšieho rozvoja.
- **štatistické a grafické údaje:** táto metóda je využitá prostredníctvom údajov zhromaždených v tabuľkách a grafoch, na bližšie priblíženie stavu jednotlivých ukazovateľov. Tento druh metódy bude taktiež využitý na zhodnotenie vzájomného

obchodu Južnej Kórey a Európskej Únií. Štatistické údaje budú spracované do grafov a tabuliek vlastným spracovaním autorkou bakalárskej práce.

4. Výsledky práce a diskusia

Južná Kórea sa spolu s Európskou Úniou zaraďujú medzi najväčšie ekonomiky sveta. Za posledné desaťročia sa posilnila pozícia oboch ekonomík na globálnom trhu, pričom posilnenie spolupráce by mohlo znamenať potenciálne zvýšenie ich postavenia ako silných hráčov na svetovom trhu. V tejto kapitole sa budeme bližšie venovať dohode o voľnom obchode medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou, jej prínosom, prekážkam vzájomného obchodu a ich odstraňovaniu. Predmetom kapitoly bude aj priblíženie zahraničného obchodu medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou. Poslednou časťou kapitoly bude určenie perspektív rozvoja dohody o voľnom obchode, na základe predtým získaných poznatkov.

4.1 Zahraničný obchod medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou

Čo sa týka svetového obchodu oboch ekonomík, Južná Kórea sa počas niekoľkých desaťročí dostala pomedzi vedúce ázijské ekonomiky. Obe ekonomiky, Južná Kórea aj EÚ, zažívali rovnaký vývoj zahraničného obchodu v rokoch 2003-2013. Po stabilnom raste v rokoch 2003-2008 zaznamenali úpadok zahraničného obchodu v roku 2009, ako výsledok finančnej a hospodárskej krízy. Vývoz a dovoz však vzrástol v nasledujúcich rokoch, pričom v roku 2013 dovoz do členských štátov EÚ znovu poklesol oproti predchádzajúcemu roku 2012. Vývoz naďalej rástol, aj keď pomalším tempom. Výsledkom bola pozitívna obchodná bilancia EÚ v roku 2013, prvý krát od sledovaného obdobia (2003), kedy bol zaznamenaný najvyšší deficit obchodnej bilancie (73,4 mld. EUR). Po úpadku v roku 2009, vzrástol znovu aj vzájomný obchod Južnej Kórey a Európskej Únie, v roku 2011. Napriek veľkému rastu vývozu z členských krajín EÚ, objem dovozu z Kórei bol naďalej značne väčší. Obchodná bilancia EÚ s Južnou Kóreou ostávala naďalej negatívna. V ďalších rokoch sa však objem importu a exportu vyrovnával, keď v roku 2013 prvý krát prevyšuje vývoz zo strany EÚ nad dovozom z Kórei.⁵¹

Spomedzi členských krajín EÚ, je v súčasnosti najdôležitejším obchodným partnerom Južnej Kórey Nemecko (12. miesto).⁵² Medzi najväčších importérov z roku

⁵¹ HAUSSAIN, Mushtaq. *EU-South Korea trade relations boosted by the recent free trade agreement*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:South_Korea-EU_-_trade_in_goods_-_data_2015

⁵² WORKMAN, Daniel. *South Korea's top Trading Partners*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <http://www.worldstopexports.com/south-koreas-top-import-partners/>

2017 sa zaraďujú Veľká Británia na 11. miesto, s dovozom v hodnote 8,63 mld. USD, Nemecko 8,48 mld. USD (12. miesto), a Holandsko s dovozom z Južnej Kórey v hodnote 4,65 mld. USD na 24. mieste spomedzi svetových obchodných partnerov Kórey. Naopak, spomedzi členských štátov EÚ dovážala Kórea najviac z Nemecka, v objeme 19,75 mld. USD, čo zaradilo Nemecko ako 4. najväčšieho vývozcu do Kórei, z krajín sveta. Druhým najväčším vývozcom do Kórey bola Veľká Británia, na 17. mieste, s objemom vývozu 6,3 mld. USD. Za ňou tesne nasledovali Holandsko (6,32 mld. USD), Francúzsko (5,75 mld. USD) a Taliansko s vyvezeným objemom v hodnote 5,20 mld. USD.⁵³

Už v roku 2016 bola Južná Kórea šiestym najväčším exportným aj importným partnerom tovarov EÚ, s podielom 4,0 % na svetovom exporte a 3,2 % z objemu vyvezených tovarov. V roku 2017 sa Kórea, spomedzi obchodných partnerov Európskej Únie, umiestnila ako 8. najväčší partner pre dovoz aj vývoz. Najväčší podiel na vyvezenom tovare do Kórey tvoril priemyselný tovar, čo predstavovalo 84 %. Priemyselný tovar taktiež tvoril 95 % dovozu do EÚ. Deficit zahraničného obchodu EÚ s Južnou Kóreou sa znížil z 14,0 mld. EUR (r. 2008), na 0,2 mld. EUR (r. 2017).⁵⁴

Tabuľka 5: Zahraničný obchod EÚ s Južnou Kóreou (2008-2018)

Rok	2007	2009	2011	2013	2015	2017
Celkový vývoz (mld. EUR)	24,7	21,6	32,5	39,9	47,8	49,5
Celkový dovoz (mld. EUR)	39,7	39,5	38,0	38,8	42,3	50,0
Obchodná bilancia (mld. EUR)	-15,0	-17,9	-5,5	1,1	5,5	-0,5
Celkový obchod (mld. EUR)	64,4	61,1	70,5	78,7	90,1	99,5

Prameň: Vlastné spracovanie štatistiky: European Commission. *European Union, Trade in goods with South Korea*. [elektronický zdroj]. s. 8-9 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: https://webgate.ec.europa.eu/isdb_results/factsheets/country/details_south-korea_en.pdf

⁵³ TRADING ECONOMICS. *South Korea Imports By Country*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/imports-by-country>

⁵⁴ EUROPEAN COMMISSION. *South Korea-EU - Trade in goods*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/South_Korea-EU_-_trade_in_goods#General_overview

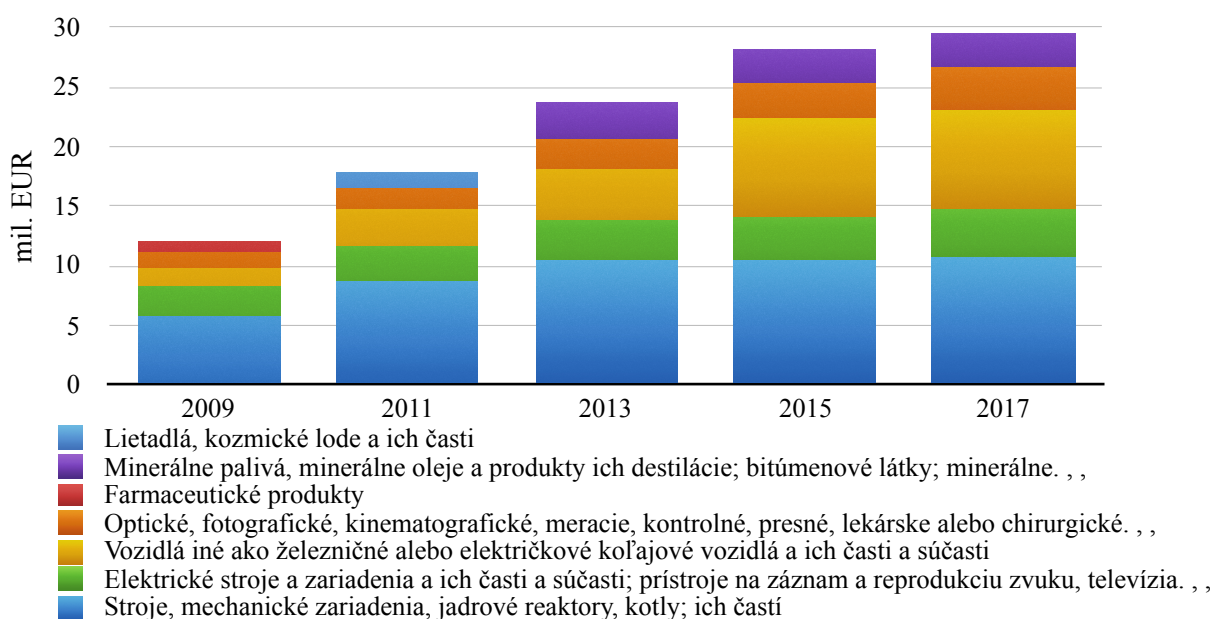
Celkový export putujúci z členských krajín Európskej Únie do Južnej Kórei sa z roku 2007 na rok 2009 znížil o 3,1 mld. EUR, ako následok finančnej a hospodárskej krízy. V roku 2011 je viedieť následné zvýšenie objemu exportu na 32,5 mld. EUR. Od tohto roku až po rok 2017 objem vývozu stabilne rástol. V roku 2013 dosiahol hodnotu 39,9 mld. EUR, v roku 2015 47,8 mld. EUR a v roku 2017 49,5 mld. EUR, čo je 24,8 mld. EUR viac ako na začiatku sledovaného obdobia, v roku 2007. Čo sa týka dovozu z Južnej Kórey, od roku 2007 po rok 2011 mierne klesal. Z objemu 39,7 mld. EUR (2007) na hodnotu 39,5 mld. EUR v roku 2009. V roku 2011 dosiahol hodnotu 38,0 mld. EUR. Od tejto hodnoty sa začal import do krajín EÚ zvyšovať. V roku 2013 dosiahol 38,8 mld. EUR, 42,3 mld. EUR v roku 2015, a v roku 2017 dosiahol svoju najvyššiu hodnotu 50,0 mld. EUR. Obchodná bilancia bola zo strany EÚ pasívna od roku 2007 až po rok vstúpenia dohody o voľnom obchode do platnosti (2011). Postupne sa však znižovala, z hodnoty -15 mld. EUR v roku 2007 na -5,5 mld. EUR v roku 2011. Od roku 2011 sa začína prevyšovať vývoz nad dovozom zo strany EÚ, naopak obchodná bilancia Južnej Kórei začína byť pasívna. V roku 2013 dosiahla obchodná bilancia hodnotu 1,1 mld. EUR, a zostala aktívna aj v roku 2015 s hodnotou 5,5 mld. EUR. V roku 2017 však nastala znovu zmena, objem obchodnej bilancie dosiahol hodnotu -0,5. Dovozy do členských štátov EÚ znovu prevyšoval ich vývoz do Južnej Kórey. Vzájomný obchod medzi ekonomikami od roku 2007 po rok 2017 rástol. Od roku 2007 do roku 2011 vzrástol o 6,1 mld. EUR. Po platnosti dohody v roku 2011, vzájomný obchod narástol z hodnoty 70,5 mld. EUR (2011) na 99,5 mld. EUR v roku 2017.

4.1.1 Komoditná štruktúra obchodu medzi Európskou Úniou a Južnou Kóreou

Komoditná štruktúra vzájomného obchodu tovarov, po analyzovaní z pohľadu klasifikácie SITC, ukazuje, že priemyselný tovar tvoril za rok 2017 84 % celkového exportu z členských štátov EÚ. Hlavnými kategóriami, ktoré tvorili vývoz do Južnej Kórey sú stroje a prepravné zariadenia (49 %), iné priemyselné výrobky (20 %) a chemikálie (15 %). Priemyselný tovar tvoril aj väčšinu dovozu do EÚ v roku 2017, až 95 %. Pri importe tvorili stroje a prepravné zariadenia taktiež najväčšiu časť (63 %). Druhú najväčšiu skupinu

tvorili iné priemyslené tovary (18 %) a chemikálie (14 %). V priebehu rokov 2008 - 2017 sa komoditná štruktúra exportu z členských štátov EÚ do Južnej Kórey zmenila iba veľmi málo. Naopak, dovoz strojov a prepravných zariadení klesol o takmer 10 %, pričom dovoz chemikálií sa o 10 % zvýšil.⁵⁵

Graf 2: Komoditná štruktúra exportu z EÚ do Južnej Kórey, podľa klasifikácie HS (2009-2017)

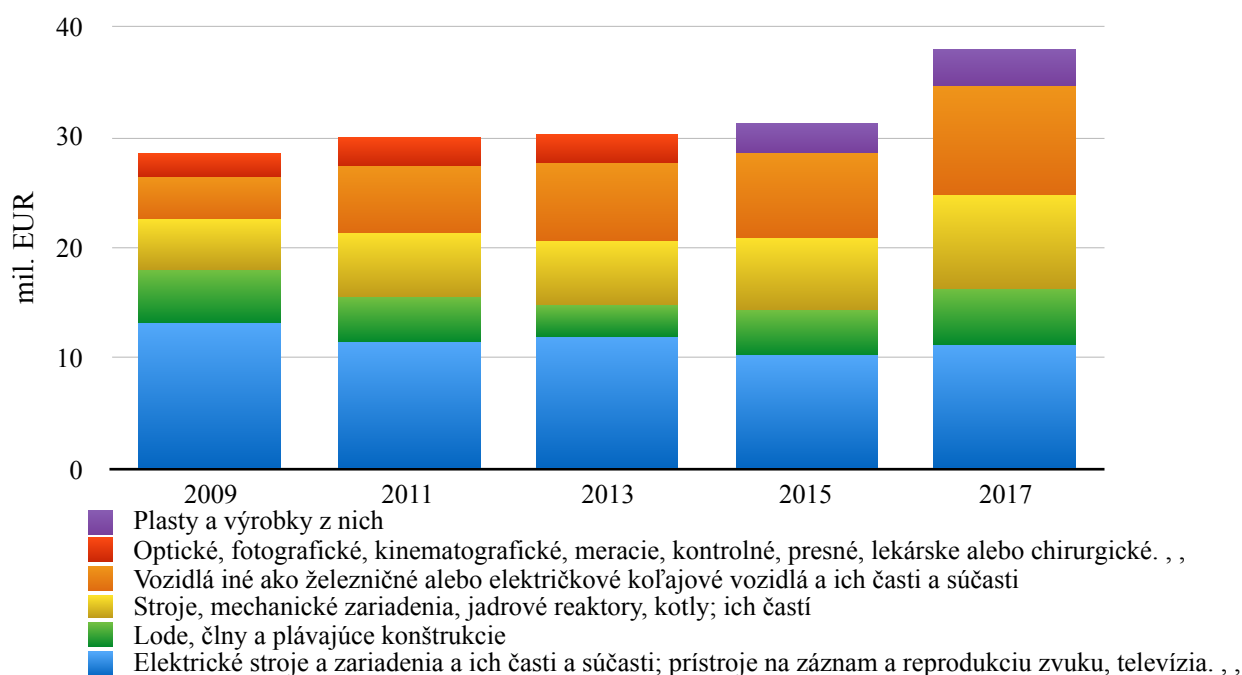
Prameň: Vlastné spracovanie štatistiky: TRADEMAP. *Trade statistics for international business development* [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.trademap.org/countrymap/Bilateral_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c14719%7c410%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1

Komoditná štruktúra vývozu z EÚ do Južnej Kórey sa od roku 2009 po rok 2017 výrazne nelíši. Stroje, mechanické zariadenia, jadrové reaktory, kotly; ich častí sú po celé obdobie hlavným prvkom vývozu. Zmenil sa iba objem ich vývozu do Južnej Kórey, z 5,898 mld. EUR v roku 2009 na 8,736 mld. EUR v prvom roku platnosti dohody (2011), až na 10,726 mld. EUR (2017). Čo sa týka elektrických strojov a zariadení, ich objem taktiež rástol, ale tento rast bol menší. Z objemu 2,428 mld. EUR (2009) na 3,970 mld. EUR v roku 2017, pričom už v roku 2011 sa tento vývoz posunul na 3. miesto. Od roku 2011 sa druhým najväčším vývozom stali Vozidlá iné ako železničné alebo električkové koľajové vozidlá a ich časti a súčasti s objemom 3,047 mld. EUR. V roku 2009 bol tento objem 1,442 mld. EUR, z rokov 2013 (4,245 mld. EUR) na rok 2015 (8,317) sa zdvojnásobil a v

⁵⁵ EUROPEAN COMMISSION. *South Korea-EU - Trade in goods*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/South_Korea-EU_-_trade_in_goods#EU_and_South_Korea_in_world_trade_in_goods

roku 2017 mierne klesol na 8,251 mld. EUR. Optické, fotografické, kinematografické, meracie, kontrolné, presné, lekárske alebo chirurgické produkty sa z 1,303 mld. EUR (2009) dostali na 3,629 mld. EUR v roku 2017. Farmaceutické produkty, boli v hlavných 5 artikloch vývozu len v roku 2009 (0,987 mld. EUR), v roku 2011 ich vystriedali lietadlá, kozmické lode a ich časti, v objeme 1,317 mld. EUR. V nasledujúcich rokoch nastala zmena komoditnej štruktúry, začali sa viac vyvážať minerálne palivá. V roku 2013 a ich vyviezlo 3,129 mld. EUR, 2,862 mld. EUR (2015) a 2,872 mld. EUR v roku 2017.

Graf 3: Komoditná štruktúra importu do EÚ z Južnej Kórey, podľa klasifikácie HS (2009-2017)

Prameň: Vlastné spracovanie štatistiky: TRADEMAP. *Trade statistics for international business development* [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://www.trademap.org/countrymap/Product_SelProduct_TS.aspx?nvpm=1%7c%7c%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1%7c1

Podľa klasifikácie HS sa štruktúra dovozu do členských štátov EÚ, zmenila od roku 2015 o kategóriu plastov a výrobkov z nich v objeme 2,644 mld. EUR (2015) a 3,304 mld. EUR v roku 2017. V rokoch 2009-2013 patrili medzi najvyvážanejšie kategórie namiesto plastov optické, fotografické, kinematografické, meracie, kontrolné, presné, lekárske alebo chirurgické tovary. Ich objem sa zvýšil iba mierne, z 2,151 mld. EUR (2009) na 2,615 mld. EUR (2013). Najvyvážanejšou kategóriou pred, aj po platnosti dohody o voľnom obchode ostávajú elektrické stroje a zariadenia, ktorých objem však počas rokov klesal. V roku 2009 predstavoval 13,143 mld. EUR, v roku 2011 11,547 mld. EUR, 11,900 mld. EUR

(2013), 10,170 mld. EUR (2015), až v roku 2017 zaznamenal mierny nárast na 11,166 mld. EUR. Objem vývozu lodí, člnov a plávajúcich konštrukcií sa zmenšoval z 4,936 mld. EUR v roku 2009 na 2,896 mld. EUR (2013) a neskôr znovu narastal na 5,022 mld. EUR (2017). Stroje, mechanické zariadenia, jadrové reaktory, kotly boli za obdobie 2009-2017 3. najdôležitejším dovozným artiklom do EÚ. Objem tohto dovozu konštantne rástol z 4,401 mld. EUR (2009) na 8,443 mld. EUR (2017). Objem dovozu kategórie vozidlá iné ako železničné alebo električkové koľajové vozidlá a ich časti a súčasti sa stal druhým najdôležitejším dovozom od roku 2011 v objeme 5,870 mld. EUR z 3,961 mld. EUR v roku 2009. V roku 2017 tento dovoz predstavoval 10,088 mld. EUR.

4.1.2 Obchodovanie služieb a investičná spolupráca

Sektor služieb je najrýchlejšie rastúcim sektorom v globálnej ekonomike. Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Južnou Kóreou mala taktiež pozitívny vplyv na obchodovanie v službách medzi zmluvnými stranami. V roku 2014 dosiahla hodnota celkového obchodu služieb medzi EÚ a Kóreou 14 mld. EUR, čo predstavovalo takmer 1,3 % celkového obchodu EÚ v sektore služieb. Export služieb z EÚ do Kórey predstavoval objem 11,9 mld. EUR, čo predstavovalo nárast o 11 % v porovnaní s rokom 2013. V tom istom roku sa zvýšil aj import služieb do EÚ z 5,75 mld. EUR na 5,96 mld. EUR. Vývoz služieb do Kórey sa koncentroval v roku 2014 v oblastiach ako obchodné služby (28,8 %), transport (19,5 %), autorské a licenčné služby (16,5 %). Export z Južnej Kórey do EÚ sa tiež koncentroval na obchodné služby (28 %), námorné transportné služby (19 %), a letecká doprava (18 %).⁵⁶ Medzi rokmi 2010 - 2016 sa zvýšil export služieb do Južnej Kórey o 70 %, aj napriek tomu, že v roku 2016 sa znížil o 3,6 %, oproti predchádzajúcemu roku. Import služieb do členských štátov Európskej Únie sa v roku 2016 znížil o 3,3 % oproti roku 2015. V rovnako sledovanom období sa zvýšili aj toky priamych zahraničných investícií. Priame zahraničné investície putujúce z Južnej Kórey do EÚ sa zvýšili z roku 2010 na rok 2016 o 46 %. Krajiny EÚ investovali v Kórei o 34 % viac.⁵⁷

Investície EÚ do Južnej Kórey mierne klesli medzi rokmi 2010-2013, pred

⁵⁶ DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF KOREA. *European Union-South Korea Trade and Investment*. [elektronický zdroj]. s. 14-16 [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_factfile_en_final_0909.pdf

⁵⁷ EUROPEAN COMMISSION. *Report on Implementation of EU Free Trade Agreements*. [elektronický zdroj]. s. 12 [cit. 2019-01-03]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/october/tradoc_157468.pdf

výrazným zvýšením v roku 2014. Spomedzi členských štátov EÚ, bolo Holandsko 34 %) najväčším investorom, po ňom nasledovalo Nemecko (13 %). Južná Kórea investovala najviac v Holandsku (22 %) a vo Veľkej Británii (10 %). Celková hodnota priamych zahraničných investícií v Kórei bola 43 mld. EUR, čo bolo o 35 % viac, v porovnaní s rokom 2013. Investície v EÚ dosiahli hodnotu 20 mld. EUR.⁵⁸

4.2 Prekážky obchodu

Kultúrne prekážky obchodu, najmä rozličný jazyk, ostávajú značnou bariérou pri obchodovaní EÚ s Južnou Kóreou a brzdia rozvoj podnikania na území Južnej Kórei aj napriek bilaterálnej dohode o voľnom obchode. Okrem jazykovej bariéry, sú prekážkami aj odlišnosti oboch kultúr, ako aj odlišnosti obchodných protokolov. Kórejská kultúra je veľmi dynamická, vyznačuje sa rýchlymi jednaniami a očakávajú sa rýchle dodania tovaru. Odlišná číselná sústava Kórejskej republiky môže byť tiež prekážkou vstupu na kórejský trh.⁵⁹ Ronan Lyons (2012) poukazuje na fakt, že väčšina členských štátov Európskej Únie obchoduje výrazne menej s Južnou Kóreou, v porovnaní s inými rovnako geograficky vzdialenými štátmi, ako je napríklad Austrália.⁶⁰

Štandardy a technické regulácie spravuje a monitoruje v Južnej Kórei Kórejská agentúra pre technológie a štandardy KATS. Existujú dva výbory pre štandardizáciu a to TTA, asociácia pre telekomunikačné technológie a FAIRS, regulácie a štandardy pre dovoz potravinových a poľnohospodárskych výrobkov. KATS sa neustále snaží navrhované normy a regulácie prispôbovať medzinárodným normám, mnoho netarifných bariér bolo odstránených aj na základe dohody o voľnom obchode medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou. Špecifické netarifné prekážky však v obchode medzi EÚ a Kóreou stále existujú. Tieto prekážky zahŕňajú napríklad certifikačný proces označovania potravín zo strany Južnej Kórey.⁶¹

⁵⁸ DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF KOREA. *European Union-South Korea Trade and Investment*. [elektronický zdroj]. s. 16 [cit. 2019-02-27]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_factfile_en_final_0909.pdf

⁵⁹ DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. *South Korea trade and export guide*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/exporting-to-south-korea/exporting-to-south-korea#business-behaviour-in-south-korea>

⁶⁰ EURACTIV. *Overcoming cultural barriers to build business ties with Asia*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. <https://www.euractiv.com/section/languages-culture/opinion/overcoming-cultural-barriers-to-build-business-ties-with-asia/>

⁶¹ DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. *South Korea trade and export guide*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/exporting-to-south-korea/exporting-to-south-korea>

Prekážkou pre dovezené produkty do Kórey je proces a *certifikácia* ich označovania ako „organické“. V máji 2012 sa Kórejské ministerstvo MAFRA rozhodlo prejsť na certifikačný systém, ktorý uznáva iba produkty označené podľa kórejských štandardov. Pre členské krajiny EÚ ako aj pre tretie krajiny to znamenalo značné narušenie obchodu.⁶² Dovážané poľnohospodárske tovary z členských štátov EÚ, ktoré dané podmienky spĺňať nemusia, sú tovary označené ako „spracované“. Tovary, ktoré sú označené ako „poľnohospodárske produkty“ alebo „jednoducho spracované poľnohospodárske produkty“, danú certifikáciu schválenú podľa MAFRA, spĺňať musia.⁶³

Čo sa týka označovania výrobkov, každý výrobok dovážaný do Južnej Kórei musí obsahovať *označenie o krajine pôvodu*. Označenie výrobkov v kórejskom jazyku je nutné pri ich preclievaní v Kórejskej republike. Hlbšie požiadavky na označovanie výrobkov určujú pravidlá stanovené kórejskými vládnyimi agentúrami. Za označovanie potravinárskych výrobkov je zodpovedný Kórejský vládny úrad pre potraviny a lieky.⁶⁴

Vo všeobecnosti kladie Južná Kórea prísny dôraz na *režim ochrany práv duševného vlastníctva*. Ako člen WTO (od roku 1995), musí byť duševné vlastníctvo právne ošetrené v súlade s minimálnymi štandardmi, ustanovenými WTO. Medzi právom duševného vlastníctva Kórey a ostatých rozvinutých krajín existujú viaceré rozdiely. Autorské právo je neregistrované duševné právo, čo znamená, že jeho registrácia nie je povinná. Takúto registráciu vykonáva Ministerstvo kultúry, športu a turizmu, podľa legislatívy založenej na Kórejskom autorskom zákone z roku 1957. Registrácia softvéra je výnimkou, ktorá sa uskutočňuje na Ministerstve informácií a komunikácií. Kórea tiež rozlišuje patent a priemyselný vzor, ktoré sú v iných krajinách vedené pod jednou spoločnou skupinou patentov. Ochrana sa poskytuje na 10 rokov, pričom pri patentoch na 20 rokov. Ťažkosti vznikajú pri zapisovaní mena, keďže v kórejskom jazyku existujú viaceré zápisy totožne znejúcej hlásky alebo slova. Registrácia trvá okolo 7-10 mesiacov a je platná na 10 rokov, s možným predĺžením na ďalších 10 rokov. Medzi potenciálne problémy s duševným právom v Kórejskej republike patria linguistické prekážky a problémy investorov z

⁶² EUROPEAN COMMISSION. *Trade* [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152191.pdf

⁶³ SWISS CONFEDERATION. *Mandatory organic standards and labels*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. <https://www.organicexport.info/korea.html>

⁶⁴ DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. *South Korea trade and export guide*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/exporting-to-south-korea/exporting-to-south-korea>

Európskej Únie, zvyknutých na iný právny systém, s vykladaním kórejského práva. Internet sa taktiež v Kórei považuje ako hrozba napadnutia práv duševného vlastníctva, najmä internetové piráctvo. Južné Kórea je jednou z najviac elektronicky prístupných krajín s veľkou internetovou rýchlosťou, čo však prináša aj značné nevýhody. Internetové piráctvo je veľmi rozšírené, čo narúša práva a samotné uplatňovanie duševného vlastníctva. Medzi častým predmetom internetového piráctva je kopírovanie kníh, modifikovanie hier a ich kopírovanie atď.⁶⁵ Do práva duševného vlastníctva sa zaraďujú patenty, úžitkové vzory, obchodná značka, autorské právo atď., pričom každé z týchto práv podlieha v kórejskom právnom systéme vlastným požiadavkám na ich ochranu a dosiahnutie ochrany.⁶⁶ Práva duševného vlastníctva ako sú patenty a obchodné značky je potrebné si zaregistrovať na Kórejskom úrade duševného vlastníctva KIPO, pred uzatvorením obchodu s podnikmi z Južnej Kórei. Systém registrácie patentov a obchodných značiek uprednostňuje spoločnosti, ktoré sa úspešne zaregistrujú na úrade KIPO ako prvé, pokiaľ ide o registráciu totožného duševného vlastníctva. Spoločnosti, ktoré tak neurobia sú nekôr právne znevýhodňované.⁶⁷

4.2.1 Určovanie pôvodu tovaru

Platnosť dohody o voľnom obchode sa vzťahuje výhradne na výrobky s pôvodom v EÚ alebo Južnej Kórei. Podmienky pôvodu ustanovuje Protokol o pravidlách pôvodu. Ten určuje, že tovar musí mať pôvod v EÚ alebo JK, spĺňať dodatočné požiadavky a sprevádzať „vyhlásenie o pôvode“. Čo sa týka posúdenia pôvodu výrobku, musí byť získaný výlučne v Kórei alebo EÚ (napr. zvieratá chované a narodené v JK alebo EÚ, pestované rastliny, ryby ulovené v teritoriálnych vodách), popřípade dostatočne spracovaný v jednej zo zmluvných strán. Dostatočné spracovanie sa týka každého výrobku samostatne, napríklad: automobil sa považuje byť pôvodom z EÚ, ak hodnota dovezených vstupov z tretích krajín použitých na jeho výrobu nepresahuje 45 %, špecifické opracovanie ako odev, má pôvod v EÚ alebo Kórei ak použité vlákna boli spradené a

⁶⁵ INTELLECTUAL PROPERTY OFFICE. *Intellectual Property Rights In the Republic of Korea*. [elektronický zdroj]. s. 2-7 [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/456362/IP_rights_in_Korea.pdf

⁶⁶ THE LAW REVIEWS. *The Intellectual Property Review*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-intellectual-property-review-edition-7/1170172/korea>

⁶⁷ DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. *South Korea trade and export guide*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/exporting-to-south-korea/exporting-to-south-korea>

priadza bola spletená v jednej zo zmluvných strán. Dodatočné požiadavky, ktoré musia výrobcovia splňať sú kumulácia, ktorou sa rozumie ukončenie postupov spracovania buď v Kórei alebo v EÚ. Toto spracovanie musí presahovať rámec minimálneho opracovania, aby bol takýto pôvod udelený. Preferenčné zaobchádzanie sa taktiež týka len tovaru, ktorý je prepravovaný len priamou cestou medzi zmluvnými stranami. Výnimka sa vzťahuje na jednopoložkové zásielky, ktoré nebudú v tretej krajine uvoľnené do voľného obehu a neuskutočnia sa s nimi žiadne iné operácie, okrem opätovného nakladania, vykladania a skladovania.⁶⁸ Vyhlásenie o pôvode vydávajú samotní vývozcovia. Najprv však musia požiadať národný colný orgán o udelenie štatútu schváleného výrobcu. Ak hodnota zásielky nepresahuje 6 000 €, vývozca takýto štatút mať nemusí. Vyhlásenie o pôvode je potrebné urobiť najneskôr do jedného roka po dovoze do Južnej Kórey, po dovoze do EÚ do dvoch rokov.⁶⁹ Certifikát pôvodu na každom výrobku by mal uvádzať jeho charakteristiky, cenu, množstvo, miesto pôvodu, a informácie o dovozcovi alebo vývozcovi.⁷⁰

4.2.2 Odstraňovanie netarifných prekážok

S prihliadaním na netarifné prekážky v medzinárodnom obchode, dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a JK obsahuje, okrem základných pravidiel WTO, aj špecifické prístupy pre znižovanie netarifných bariér v štyroch dôležitých sektoroch, ktorými sú: spotrebná elektronika, motorové vozidlá, farmaceutické produkty a zdravotnícke pomôcky, ako aj chemické výrobky.⁷¹

Príloha, ktorá sa týka elektroniky zlepšuje regulačné prostredie nasledujúcimi spôsobmi: Dáva dôraz na význam medzinárodných noriem ako minimalizáciu rozdielnych požiadaviek zmluvných strán a obsahuje zoznam medzinárodných štandardizačných orgánov (ISO, IEC a ITU). Takisto odstraňuje osvedčenie tretej krajiny vo väčšine prípadov tým, že ustanovuje „vyhlásenie dodávateľa o zhode“, ako všeobecné pravidlo a

⁶⁸ KIMCHANG. *EU-Korea FTA and its utilization*. [elektronický zdroj]. s. 12 [cit. 2019-02-12]. Dostupné na: <https://www.assolombarda.it/servizi/internazionalizzazione/documenti/presentazione-a-j-hyoung-lee>

⁶⁹ EURÓPSKA KOMISIA. *Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Kóreou v praxi*. [elektronický zdroj]. s. 5-7 [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/kCC7Bm5Q.pdf>

⁷⁰ DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. *South Korea trade and export guide*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/exporting-to-south-korea/exporting-to-south-korea>

⁷¹ DECREUX, Yvan - MILNER, Chris - PÉRIDY, Nicolas. *The Role of Non Tariff Barriers*. [elektronický zdroj]. s. 789 [cit. 2019-1-11]. Dostupné na: <https://www.e-jei.org/upload/47255M84T6743712.pdf>

dôkaz súladu s uplatniteľnými kórejskými požiadavkami EMC, na elektromagnetickú kompatibilitu a bezpečnosť. Predchádza sa tým duplicitným a nákladným testováním a osvedčením, ktoré museli v minulosti obe zmluvné strany vykonávať.⁷²

Odbúranie netarifných bariér v oblasti motorových vozidiel sa týka najmä tých, ktoré Európska Únia označila ako najväčšie prekážky pri exporte do Južnej Kórey. Kórea sa zaviazala prijímať medzinárodné štandardy UN-ECE ako ekvivalent domácich štandardov, ktoré boli prekážkou obchodu, odo dňa platnosti dohody. Pre ostatné štandardy, ktoré neboli harmonizované a Kórea zaviazala zabezpečiť ich uplatňovanie v zmysle, ktorý nebude brániť vstupu na trh. Južná Kórea sa tiež zaväzuje uznávať OBD (palubné diagnostické systémy podľa noriem Euro 6 ako ekvivalent k vnútroštátnym kórejským normám. V rámci prechodných kvót, pokiaľ nebudú všetky vyvážené automobily vybavené podľa noriem Euro 6, budú akceptované aj automobily vybavené OBD podľa emisných noriem Euro 5. Kórea taktiež poskytne špecifické emisné limity pre predajcov automobilov z EÚ, pod určitou hranicou. Od platnosti dohody o voľnom obchode platí aj doložka najvyšších výhod (MFN), ktorú poskytne Kórea aj výrobkom z EÚ, pri poskytnutí daných výhod tretím krajinám, ak sa takého výhody týkajú interných daní alebo emisných regulácií v automobilovom odvetví. V praxi toto odbúranie netarifných prekážok znamená menej nákladných testov pre obe zmluvné strany, na dokázanie zhody pri štandardoch bezpečnosti. Odstránenie duplicitného testovania výrobkov. Taktiež sa skráti doba riešenia sporov zo 120 na 75 dní.⁷³

Hlavnou prekážkou pre obchod s farmaceutickými produktami a zdravotníckymi pomôckami sú netarifné bariéry, ako registrácie, certifikácie, cenové a odškodňovacie požiadavky. K odbúravaniu týchto prekážok majú pomôcť medzinárodné štandardy. EÚ a Kórea sa zaviazali rešpektovať a využívať medzinárodné štandardy, pravidlá a smernice ako sú napríklad WHO, OECD, ICH, GHTF a PIC/S, pri vytváraní legislatívy. Strany zabezpečia menej prekážok používaním jednotnej definície pre farmaceutické produkty a zdravotnícke pomôcky. Medzinárodné štandardy GLP a GMP dopomôžu k zlepšeniu regulovanej spolupráce. Transparentnosť sa zabezpečí publikovaním, alebo verejným prístupným všetkých pravidiel, týkajúcich sa týchto dvoch sektorov, oboma stranami.

⁷² EURÓPSKA KOMISIA. *Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Kóreou v praxi*. [elektronický zdroj]. s. 8-9 [cit. 2019-1-21]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/kCC7Bm5Q.pdf>

⁷³ EUROPEAN COMMISSION. *Trade* [elektronický zdroj]. s. 3-4 [cit. 2019-02-02]. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/october/tradoc_145203.pdf

Zmluvné strany tiež zabezpečia aby postupy, kritériá a pravidlá tvorby cien a kategorizácie boli primerané, spravodlivé, transparentné a nediskriminačné. Jednotlivé rozhodnutia musia byť taktiež riadne odôvodnené a sprístupnené verejnosti, rozhodovacie kritériá objektívne a jasné.⁷⁴

Dohoda o voľnom obchode medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou zachováva v plnej miere regulačný rámec Európskej Únie, týkajúci sa chemických výrobkov. Podporuje tiež budúcu spoluprácu s dôrazom na zabezpečenie transparentnosti v rámci práva a regulácií v oblasti chemikálií.⁷⁵

Prekážky obchodu medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou účinne odstraňuje dohoda o voľnom obchode. Od začiatku uplatňovania dohody sa výrazne zlepšili obchodné toky a otázky spojené s prístupom na trh v automobilovom odvetví. Južná Kórea súhlasila s harmonizáciou predpisov s medzinárodnými normami a vyjadrila súhlas so zmenou požiadaviek na veľkosť a vzdialenosť sedadiel. V poľnohospodárskom odvetví boli do roku 2016 zaznamenané prekážky týkajúce sa návrhu právnej úpravy, ktorá obsahovala technické prekážky týkajúce sa syra vyrobeného zo surového mlieka, ktoré boli neodôvodnené. Častou netarifnou prekážkou bolo aj priame overovanie pôvodu zo strany Kórey, čo znamená priamym kontaktom s dovozcami. Tento prístup bol však v rozpore s overovaním stanoveným v dohode, ktorým je overovanie nepriame. Prekážkou však naďalej ostáva sadzobné zaobchádzanie s opraveným tovarom z Kórejskej strany, keďže dohoda o voľnom obchode neobsahuje žiadne ustanovenia týkajúce sa oslobodenia opravného tovaru od cla pri opätovnom vstupe do Kórey po oprave v EÚ.⁷⁶

4.3 Prínosy dohody o voľnom obchode

Dohoda o voľnom obchode medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou bola zatiaľ prínosná pre obe strany, relatívne viac pre EÚ, keďže už v tom čase to bol viac otvorený trh ako Kórea. Deficit obchodnej bilancie EÚ s Južnou Kóreou, z rokov pred implementáciou dohody, sa zmenil na obchodný prebytok. V roku 2017 zaznamenala

⁷⁴ PERREAU DE PINNINCK, Fernando. *The EU-Korea Free Trade Agreement*. [elektronický zdroj]. s. 9-11 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: http://www.eeas.europa.eu/archives/delegations/south_korea/documents/eu_south_korea/presenter_1_pharma_medical_devices_en.pdf

⁷⁵ EUROPEAN COMMISSION. *Trade*. [elektronický zdroj]. s. 4 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/october/tradoc_145203.pdf

⁷⁶ EUROPEAN COMMISSION. *Trade*. [elektronický zdroj]. s. 23-24 [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/june/tradoc_155669.pdf

obchodná bilancia na strane EÚ znovu deficit, tento deficit je však výrazne menší, ako bol pred implementáciou dohody.⁷⁷

Počas platnosti dohody o voľnom obchode sa viac ako o polovicu zvýšil vzájomný obchod na oboch stranách, aj napriek pomalšiemu rastu svetového obchodu. Tento obchod rástol taktiež rýchlejšie než obchod s ostatnými významnými partnermi Južnej Kórey, ako sú Japonsko, Taiwan a Malajzia. Od vstúpenia dohody do platnosti v roku 2011, sa zvýšil export tovarov z krajín EÚ do Južnej Kórey o 42,7 % v roku 2013 v porovnaní s rokom 2010, pričom objem dovozu zostal pomerne stabilný.⁷⁸ Ročný nárast exportu do Kórey predstavoval viac ako 15 % v prvom roku od implementácie. Druhý a tretí rok zaznamenali ročný nárast 8 %-9 %, pričom štvrtý rok narástol vývoz z krajín EÚ o 14 %.⁷⁹ V roku 2016 sa v porovnaní s rokom 2011 zvýšil dovoz do Kórey až o 55 %, pričom európske firmy ušetrili na clách 2,8 mld. EUR.⁸⁰ V rámci obchodu sa rozšíril obchod podobných špecializovaných tovarov, pričom na oboch trhoch je k dispozícii oveľa väčší rozsah tovarov, vďaka zníženým tarifným a netarifným prekážkam. Riadenie zásobovacieho reťazca sa stalo jednotnejšie pre firmy oboch strán, stále viac firiem a pobočiek využívajú práve zásobovacie reťazce. Ako príklad slúžia zriadené automobilky Hyundai a Kia v Českej republike a na Slovensku. Európske firmy taktiež zaraďujú kórejské pobočky do svojho zásobovacieho reťazca. Ucelenejšie zásobovacie reťazce znamenajú úspory z rozsahu, ktoré sú neskôr preinvestované do inovácií a rozvoji technológií, čo robí firmy v neposlednom rade viac konkurencieschopnejšími.⁸¹

Obchod služieb zaznamenal taktiež rast od platnosti dohody o voľnom obchode. Vývoz služieb z EÚ do Kórey sa zvýšil o 50 %. Na druhú stranu Vývoz služieb z Kórey do EÚ sa zvýšil o 35 %. Obojstranné zvýšenie vývozu služieb znamená zvýšenie špecializácie

⁷⁷ PARDO, Ramon Pacheco-DESMAELE, Linde-ERNST, Maximilian. *EU-ROK Relations*. [elektronický zdroj]. s. 2 [cit. 2019-03-01]. https://www.ies.be/files/EU-ROK_RELATIONS_SUMMARY.pdf

⁷⁸ HAUSSAIN, Mushtaq. *EU-South Korea trade relations boosted by the recent free trade agreement*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:South_Korea-EU_-_trade_in_goods_-_data_2015

⁷⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Annual Report on the Implementation of the EU-Korea Free Trade Agreement*. [elektronický zdroj]. s. 3-7 [cit. 2019-03-04]. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/june/tradoc_154699.pdf

⁸⁰ EUROPEAN COMMISSION. *Accélération des échanges en cinq ans d'accord de libre-échange UE-Corée*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2356_fr.htm?fbclid=IwAR2fublW0iRRnGn6-S3EMhE1J0J4P782G0mh0n9OmBz0vN2Xs-piZYAWp3M

⁸¹ EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE. *Assessing results of the EU-Korea free trade agreement*. [elektronický zdroj]. s. 10 [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-rok_fta_results_handbook_en.pdf

za účelom ekonomického zisku. Úspory z rozsahu ako aj inovácie sú dôležitou výhodou zvýšenia obchodovania v službách v oboch smeroch. Keďže dohoda priamo podporuje rozvoj služieb, zvýšenie obchodovania služieb a investícií znamená zvýšený dopyt po špecializovaných službách. Dohoda o voľnom obchode stimulovala aj priame zahraničné investície. V roku 2015 dosiahli priame zahraničné investície pochádzajúce z EÚ, v Kórei 50 mld. EUR. V EÚ tvorili hodnotu 20 mld. EUR. Rozvoj priamych zahraničných investícií uľahčuje výmenu a rozvoj technológií, podporuje rozvoj ľudského kapitálu v hostiteľskej krajine, podporuje tiež investovanie kapitálu a vytvára nové pracovné miesta.⁸²

Podľa dotazníkov vyplňanými zákazníkmi a menšími a strednými firmami, ktoré boli vyplňané medzi decembrom 2016 až marcom 2017, drvivá väčšina respondentov hodnotila pozitívne vplyv dohody o voľnom obchode na spotrebiteľov. Tento pozitívny vplyv sa vyznačuje hlavne znížením konečných cien výrobkov a služieb a väčším výberom tovarov a služieb po vstupe dohody do platnosti.⁸³

Kurz kórejského wonu sa zlepšil voči euru, aj vďaka liberalizácií s dohodou o voľnom obchode, a tiež čiastočne vďaka makroekonomickým faktorom ako pomalý rast HDP a nedostatočný dopyt v EÚ. Najvýznamejšie zvýšenie exportu z členských štátov EÚ do Kórey sa týka vývozu dopravných prostriedkov, špecifickejšie áut. Taktiež bol zaznamenaný rast vo vývoze poľnohospodárskych produktov.⁸⁴

V neposlednom rade, jedno z kľúčových cieľov dohody bolo prehĺbiť integráciu oboch ekonomík, odbúraním netarifných prekážok. Jednou z úspešne odbúraných prekážok je aj obchod so syrom. Na základe vzájomnej dohody, Južná Kórea uznala zrenie syra má ekvivalentné dopady na syr ako jeho pasterizácia. Tým boli sprístupnené dané syry k obchodovaniu medzi EÚ a Južnou Kóreou. Odstránené boli aj mnohé technické bariéry, obsiahnuté v kapitole IV, dohody o voľnom obchode.⁸⁵

⁸² EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE. *Assessing results of the EU-Korea free trade agreement*. [elektronický zdroj]. s. 10-12 [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-rok_fta_results_handbook_en.pdf

⁸³ SQUARESPACE. *Evaluation of the Implementation of the Free Trade Agreement between the EU and the Republic of Korea*. [elektronický zdroj]. s. 6 [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: <https://static1.squarespace.com/static/5798bbd2be6594e06f727388/t/5b2a50b7575d1f553072336e/1529499832039/Summary+of+stakeholder+consultation+-+Final+Report+Main+report+-+2018-06-07b.pdf>

⁸⁴ EUROPEAN PARLIAMENT. *Implementation of the EU-ROK FTA*. [elektronický zdroj]. s. 15-21 [cit. 2019-03-04]. Dostupné na: https://www.ispionline.it/DOC/EU_Parl_EU-ROK_3.pdf

⁸⁵ EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE. *Assessing results of the EU-Korea free trade agreement*. [elektronický zdroj]. s. 14 [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-rok_fta_results_handbook_en.pdf

4.4 Perspektívy rozvoja

Európska Únia a Južná Kórea sú silní, rovnako zmýšľajúci partneri. Kórea patrí medzi 10 strategických partnerov EÚ. Oba partneri majú trhovú ekonomiku, zdieľajú rovnaké demokratické hodnoty a otázky týkajúce sa ľudských práv.⁸⁶ Preto sa nevyklučuje ďalšia možná spolupráca týchto dvoch ekonomík.

Európska Únia a Južná Kórea sú strategickými partnermi od októbra 2010. Dohoda o voľnom obchode, ktorá vstúpila do platnosti v júli 2011 a nadobudla plnú účinnosť v decembri 2015, už naplno využíva svoj potenciál, keď v roku 2016 boli zrušené všetky clá, okrem niektorých poľnohospodárskych produktov. Jednania ohľadom dohody o voľnom obchode začali v máji 2007, kedy Lisabonská zmluva ešte nevstúpila do platnosti, tým pádom priame zahraničné investície neboli v kompetencii Európskej Únie. Z tohto dôvodu dohoda o voľnom obchode nepokrýva problematiku priamych zahraničných investícií. Dohoda o voľnom obchode by preto mohla v budúcnosti obsahovať kapitolu ochrany investícií, poprípade zväziť mechanizmus ISDS, v rámci ktorého môžu investori žalovať štát, pri zmenách legislatívy, ktoré by mali negatívny vplyv na očakávaný zisk. Spory sú v takomto prípade rozhodované podľa obchodnej dohody namiesto vnútroštátneho alebo medzinárodného práva.⁸⁷ Európska Únia je významným investorom v Kórei a naopak.⁸⁸

Aj keď je dohoda o voľnom obchode v platnosti už niekoľko rokov, v roku 2016 až 35% firiem, spomedzi všetkých firiem vyvážajúcich do Južnej Kórey, neuplatňovalo výhody plynúce z dohody o voľnom obchode, na ktoré mali nárok.⁸⁹ Podľa dotazníka, vyplňovaného zákazníkmi ako aj malými a strednými firmami medzi rokmi 2016-2017, firmy, ktoré si neuplatňujú výhody vyplývajúce z dohody o voľnom obchode uviedli ako dôvod nedostatočnú informovanosť, ako si dané výhody môžu uplatniť. Najčastejším problémom, týkajúceho sa colnej správy na území EÚ ako aj na území Južnej Kórey, je nedostatočná transparentnosť a informovanosť o reguláciách obchodu a požiadavkách pre

⁸⁶ PARDO, Ramon Pacheco-DESMAELE, Linde-ERNST, Maximilian. *EU-ROK Relations*. [elektronický zdroj]. s. 2 [cit. 2019-04-03]. https://www.ies.be/files/EU-ROK_RELATIONS_SUMMARY.pdf

⁸⁷ EURACTIV. *Idis má nahradiť jednotný Investičný súdny systém*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/vonkajsie-vztahy/news/isds-ma-nahradiť-jednotny-investicny-sudny-system-024291/>

⁸⁸ EUROPEAN PARLIAMENT. *EU-South Korea free trade agreement*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2017/603907/EPRS_ATA%282017%29603907_EN.pdf

⁸⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Accélération des échanges en cinq ans d'accord de libre-échange UE-Corée*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2356_fr.htm?fbclid=IwAR2fub1W0iRRnGn6-S3EMhE1J0J4P782G0mh0n9OmBz0vN2Xs-piZYAWp3M

dokumentáciu dovozu a vývozu. Špeciálne spomenuté boli problémy s transparentnosťou regulácie Kórejskej agentúry zamestnaneckú bezpečnosť pre zdravie (KOSHA). Zvýšené náklady boli označené ako výsledok spojený s týmito problémami. Obe strany by sa preto mali snažiť zlepšiť podmienky poskytovania výhod, plynúcich z dohody o voľnom obchode. Venovať väčšiu pozornosť informovanosti verejnosti, poprípade zjednodušiť potenciálne administratívne prekážky.⁹⁰

Aj napriek odbúravaniu obchodných bariér, naďalej existuje množstvo netarifných prekážok obchodu. Podľa takmer 50 % respondentov dotazníka z roku 2016-2017, netarifné bariéry obchodu v Južnej Kórei sa zvýšili, po vstupe dohody do platnosti. Takýmito respondentmi boli najmä firmy, pôsobiace v oblastiach ako chemikálie a technológie. Netarifnými bariérami sú technické požiadavky a štandardy, označovanie výrobkov a procesy určovania zhody zo strany Južnej Kórey. Patria medzi ne aj zdĺhavé procesy zabezpečenia si práva duševného vlastníctva, kde Kórejské úrady vyžadujú podrobný popis celej výroby, pred vydaním licencie. Neexistujúci pokrok pri jednaní o veterinárskych certifikátoch pre produkty z hydiny je tiež vnímaný ako bariéra. Všetky netarifné bariéry znamenajú rovnako navýšenie nákladov.⁹¹ Ďalšia spolupráca EÚ a Južnej Kórey by sa mala zamerať viac na odbúravanie týchto netarifných bariér, najmä technických noriem, ktoré by mali byť viac harmonizované a obsiahnuté v dohode, aby sa tým predišlo duplikovaným testom a zvýšením nákladov. Ďalšou otázkou je neustále pretrvávajúca jazyková bariéra.

Je tiež nevyhnutné aby sa obe strany dohodli na spolupráci na reformách zabezpečujúcich dodržiavanie zásad slobody združovania a práv kolektívneho vyjednávania, prameniáci z členstva Južnej Kórey v Medzinárodnej organizácii práce (ILO), ako a na ratifikácii štyroch základných zmlúv ILO. Ďalšie kroky v tejto oblasti sú v procese jednaní oboch strán a podnikania zmien v legislatíve pred prístupom na zmluvy ILO.⁹²

⁹⁰ SQUARESPACE. *Evaluation of the Implementation of the Free Trade Agreement between the EU and the Republic of Korea*. [elektronický zdroj]. s. 2-7 [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: <https://static1.squarespace.com/static/5798bbd2be6594e06f727388/t/5b2a50b7575d1f553072336e/1529499832039/Summary+of+stakeholder+consultation+-+Final+Report+Main+report+-+2018-06-07b.pdf>

⁹¹ Tamtiež, s. 6

⁹² EUROPEAN COMMISSION. *Report on Implementation of EU Free Trade Agreements*. [elektronický zdroj]. s. 14 [2019-04-03]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/october/tradoc_157468.pdf

4.6 Diskusia

Dohoda o voľnom obchode medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou nadobudla platnosť pred ôsmimi rokmi. Táto obchodná dohoda je zatiaľ prvou a najambicióznejšou dohodou Európskej Únie svojho druhu.⁹³ Južná Kórea nadobudla oproti štátom Ázie konkurenčnú výhodu, keďže je to jediná dohoda svojho druhu podpísaná s EÚ v tejto oblasti. Prínos dohody o voľnom obchode je obojstranná pre obe ekonomiky. Pre štáty Európskej Únie to znamená najmä prienik na trh Východnej Ázie. Obe ekonomiky vďaka danej dohode dosiahnu zníženie závislosti od lokálnych trhov a prístup ku tovarom a službám, ktorých bolo nedostatok, poprípade využívať konkurenčnú výhodu druhej ekonomiky.

Obchod medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou vzrástol medzi rokmi 2007-2011 o 6,1 mld. EUR, pričom medzi rokmi 2011-2017 vzrástol ich vzájomný obchod výrazne rýchlejšie až o cca. 29 mld. EUR. Celkový vývoz z členských krajín EÚ do Južnej Kórey dosiahol väčšieho rastu ako dovoz z Kórey do EÚ. Do platnosti dohody mala Európska Únia negatívnu obchodnú bilanciu s Kóreou, pričom už v prvom roku od platnosti sa negatívna bilancia zmenila na pozitívnu v prospech EÚ. Aj keď vývoz z EÚ rástol rýchlejšie oproti vývozu z Kórey, v roku 2017 bola bilancia znovu pozitívna v prospech Južnej Kórey. Zo strany Kórey prišlo aj zlepšenie kurzu kórejského wonu voči euru. Obchodovanie v sektore služieb zaznamenáva taktiež rast a potenciál z oboch strán, ako aj rast priamych zahraničných investícií. Aj napriek simuláciám investícií, dohoda o voľnom obchode neobsahuje kapitolu, ktorá by sa priamymi zahraničnými investíciami zaoberala a poskytovala im právny rámec. Potenciálnym rozvojom dohody by mohla byť bližšia spolupráca v tejto oblasti.

Zmeny v komoditnej štruktúre obchodu medzi Južnou Kóreou a Európskou Úniou nie sú výrazné medzi rokmi 2009-2017, čo sa však zmenilo sú odbúrané clá na takmer 100% priemyselných tovarov a tým dosiahnuté úspory na oboch stranách.

Aj keď je spolupráca sľubná aj do budúcnosti, brzdia ju prekážky obchodu, ktoré dohoda o voľnom obchode neodbúrava. Jazyková bariéra, kultúrne odlišnosti, odlišná číselná sústava ako aj rôzne požiadavky obchodných protokolov môžu viesť k rozhodnutiu

⁹³ RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. *Samit EÚ - Kórea*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/meetings/international-summit/2018/10/19/>

preferovať iný trh ako Kórejský zo strany EÚ a naopak, a tým pádom narúšať plné využitie dohody o voľnom obchode.

Pre zhrnutie, dohoda o voľnom obchode je prínosná pre obe strany. Pozitívny plyv zaznamenali výrobcovia ako aj spotrebitelia. Obe ekonomiky majú záujem dohodu naďalej uplatňovať a nevyklúčujú ani hlbšiu spoluprácu.

ZÁVER

Hospodárstvo Južnej Kórey prešlo za posledné desaťročia mnohými zmenami. Kombinácia proexportne orientovanej ekonomiky v začiatkoch 60. rokov minulého storočia, industrializácie krajiny ako aj investovania do vedy a výskumu, jej pomohla k jednému z najdynamickejších hospodárskych rastov sveta. HDP krajiny naďalej rastie, aj keď v pomalšom tempe. S rastom HDP a vývojom krajiny sa menila aj jeho štruktúra. Ako globálne klesá podiel poľnohospodárstva na hrubom domácom produkte v rozvinutých krajinách, aj kórejská ekonomika je čoraz viac založená na high-tech priemysle, informačných technológiách a službách. V priebehu svojho industriálneho rozvoja sa Južná Kórea dopracovala k prvenstvu v objeme výroby mobilných telefónov a pamäťových čipov, taktiež sa stala sebestačná v pestovaní ryže. Najväčší podiel na HDP z priemyselného sektoru tvoria oceliarsky, lodiarsky, elektronický a automobilový priemysel.

Od 90. rokov minulého storočia sa otvorenosť ekonomiky Južnej Kórey zvyšovala, pričom rast celkového vývozu je rýchlejší ako dovozu. Najmä po podpísaní dohody o voľnom obchode s Európskou Úniou kórejský vývoz stúpol výrazne rýchlejšie ako celkový dovoz, ktorý medzi rokmi 2010-2016 celkový dovoz dokonca klesol.

Južná Kórea dnes patrí medzi 10 strategických partnerov Európskej Únie. Spolupráca Južnej Kórey a členských štátov Európskej Únie bola podmienená rovnako zdieľanými hodnotami, ako sú demokracia a trhová ekonomika. Vzájomné vzťahy boli posilnené aj vďaka členstvu oboch ekonomík v medzinárodných organizáciách. Naviazaním diplomatických vzťahov a uzavretím strategického partnerstva, viedla spolupráca až k podpísaniu Dohody o voľnom obchode. Okrem spolupráci v oblastiach ako sú hospodárska súťaž, otázkach ľudských práv a boja proti terorizmu upevnili obe ekonomiky vzájomný zahraničný obchod.

Vzájomný zahraničný obchod týchto dvoch ekonomík vzrástol po odstránení väčšiny tarifných a niekoľkých netarifných prekážok obchodu. Dohoda mala vplyv aj na meniacu sa obchodnú bilanciu medzi nimi. Zahraničný obchod mal pred podpísaním dohody zápornú bilanciu zo strany EÚ, kdežto po 2 roky po jej uplatňovaní prevyšoval export z Európskej Únie nad dovozom z Kórejskej republiky. Obchodná bilancia sa stala pozitívnou v prospech EÚ až do roku 2017, kedy začal prevyšovať vývoz zo strany

Kórejskej republiky. Dôležitosť vzájomného obchodného partnerstva sa počas rokov neustále zväčšuje, ako aj závislosť na vzájomnom dovoze a vývoze, ktorý sa od uplatňovania dohody zväčšil takmer o polovicu na oboch stranách, čo je rýchlejší rast ako majú dané ekonomiky s tretími krajinami. Čo sa týka komoditnej štruktúry, tá sa od platnosti dohody o voľnom obchode sa zmenila iba minimálne, zvýšil sa najmä objem obchodovaných tovarov. V obchode s tovarmi dominujú stroje a mechanické zariadenia a elektrické stroje, po roku 2011 aj vozidlá a ich súčasti. Obchodovanie v službách ako aj objem investícií taktiež neustále rastú. Dohoda o voľnom obchode mala taktiež pozitívny vplyv na kurz kórejského wonu voči euru.

Obchodovanie v rámci dohody je však značne limitované iba na tovar sprevádzaný osvedčením o pôvode tovaru. Nie je to ale jediná prekážka, ktoré môže vývozcom z oboch ekonomík brániť v obchodovaní a preferovať krajiny s rovnakou geografickou vzdialenosťou, avšak s menej prekážkami obchodu.

Hlavný cieľ bakalárskej práce bol splnený. Autorka po analýze zahraničnoobchodnej spolupráce Južnej Kórey a Európskej Únie zhodnotila perspektívu jej ďalšieho rozvoja na oblasť pokrývajúcu investície a ich ochranu. Riešiť problematiku práv duševného vlastníctva, ako aj odbúravanie netarifných prekážok, ktoré sa doposiaľ odstrániť nepodarilo. Dohoda o voľnom obchode sa doposiaľ danými problematikami nezaoberá. Ďalšou perspektívou je zjednodušenie a výklad danej dohody pre verejnosť, pre zvýšenie povedomia a počet subjektov, ktoré využívajú výhody plynúce z dohody o voľnom obchode medzi Južnou Kóreou a členskými štátmi Európskej Únie.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje monografie:

1. BALÁŽ, Peter a kol. Medzinárodné podnikanie: na vlně globalizujúcej sa svetovej ekonomiky. 5. preprac. a dopl. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2010, 546 s. Economics. ISBN 978-80-89393-18-3.
2. DUDÁŠ, Tomáš a kol. Svetová ekonomika. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. 267 s. ISBN 978-80-225-4352-1.
3. RUŽEKOVÁ, Viera - KAŠŤÁKOVÁ, Elena - SILNÁ, Zuzana. Analýza zahraničného obchodu Slovenskej republiky. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2013. 183 s. ISBN 978-80-225-3791-9.

Elektronické monografie a články v elektronických časopisoch:

1. BARJOT, Dominique. Le développement économique de la Corée du Sud depuis 1950 [online]. IN: *Journals*. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <https://journals.openedition.org/framespa/899>
2. CIA. *The World Factbook* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ks.html>
3. DECREUX, Yvan - MILNER, Chris - PÉRIDY, Nicolas. *The Role of Non Tarriř Barriers*. [elektronický zdroj]. 817 s. [cit. 2019-11-1]. Dostupné na: <https://www.e-jei.org/upload/47255M84T6743712.pdf>
4. DELEFATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPPUBLIC OF KOREA. *The Republic of Korea and the EU*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/delegations/south-korea_en/8789/The%20Republic%20of%20Korea%20and%20the%20EU
5. DELEFATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPPUBLIC OF KOREA. *The Republic of Korea and the EU*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/delegations/south-korea/8789/south-korea-and-eu_en#Climate+Change+and+Energy

6. DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF KOREA. *European Union-South Korea Trade and Investment*. [elektronický zdroj]. 16 s.[cit. 2019-27-02]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_factfileen_final_0909.pdf
7. DEPARTMENT FOR INTERNATIONAL TRADE. *South Korea trade and export guide*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: <https://www.gov.uk/government/publications/exporting-to-south-korea/exporting-to-south-korea>
8. DEROSA, Dean A.- GILBERT, John P. *Quantitative Estimates of the Economic Impacts of US Bilateral Free Trade Agreements*. [elektronický zdroj]. 418 s. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: https://piie.com/publications/chapters_preview/375/14iie3616.pdf
9. ECONOMIE SCIENCE ET INNOVATION. Note sur l'économie et le commerce de la Corée du Sud [online]. IN: *Economie science et innovation*. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: https://www.economie.gouv.qc.ca/objectifs/informer/par-pays/asie/coree-sud0/page/economie-et-commerce-15197/?no_cache=1&tx_igaaffichagepages_pi1%5Bmode%5D=single&tx_igaaffichagepages_pi1%5BbackPid%5D=15206&tx_igaaffichagepages_pi1%5BcurrentCat%5D=&cHash=745936cc13809e495cd8bdca7f8ed97a#c53013
10. EURACTIV. *Overcoming cultural barriers to build business ties with Asia*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. <https://www.euractiv.com/section/languages-culture/opinion/overcoming-cultural-barriers-to-build-business-ties-with-asia/>
11. EURACTIV. *Idis má nahradit' jednotný Investičný súdny systém*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/vonkajsie-vztahy/news/isds-ma-nahradit-jednotny-investicny-sudny-system-024291/>
12. EUROPEAN COMMISSION. *EU-Republic of Korea relations*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-29-10]. Dostupné na: https://cdn3-eeas.fpfis.tech.ec.europa.eu/cdn/farfuture/ZUFSv0sWgeuE-Qd1Ci7DywrWeAPenbDOnSagwbaNH9U/mtime:1539957258/sites/eeas/files/eu-republic_of_korea_factsheet.pdf
13. EUROPEAN COMMISSION. *Evaluation of the Implementation of the Free Trade Agreement between the EU and its Member States and the Republic of Korea*. [elektronický zdroj]. 450 s. [cit. 2019-22-01]. Dostupné na: <https://static1.squarespace.com/static/5798bbd2be6594e06f727388/t/>

- 5950bcf0e4fcb533d1d45dd7/1498463505732/EU-Korea+FTA+Interim+Technical+Report+Part+1+-+2017-06-19.pdf
14. EUROPEAN COMMISSION. *South Korea-EU - Trade in goods*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-27-02]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/South_Korea-EU_-_trade_in_goods#General_overview
 15. EUROPEAN COMMISSION. *South Korea-EU - Trade in goods*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-27-02]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/South_Korea-EU_-_trade_in_goods#EU_and_South_Korea_in_world_trade_in_goods
 16. EUROPEAN COMMISSION. *Report on Implementation of EU Free Trade Agreements*. [elektronický zdroj]. 52 s. [cit. 2019-01-03]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/october/tradoc_157468.pdf
 17. EUROPEAN COMMISSION. *Trade* [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/february/tradoc_152191.pdf
 18. EUROPEAN COMMISSION. *Trade* [elektronický zdroj]. 32 s. [cit. 2019-02-02]. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2009/october/tradoc_145203.pdf
 19. EUROPEAN COMMISSION. *Trade*. [elektronický zdroj]. 30 s. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/june/tradoc_155669.pdf
 20. EUROPEAN COMMISSION. *Annual Report on the Implementation of the EU-Korea Free Trade Agreement*. [elektronický zdroj]. 12. [cit. 2019-04-03]. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/june/tradoc_154699.pdf
 21. EUROPEAN COMMISSION. *Accélération des échanges en cinq ans d'accord de libre-échange UE-Corée*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2356_fr.htm?fbclid=IwAR2fubIW0iRRnGn6-S3EMhE1J0J4P782G0mh0n9OmBz0vN2Xs-piZYAWp3M
 22. EURÓPSKA KOMISIA. *Dohoda o voľnom obchode medzi EÚ a Kóreou v praxi*. [elektronický zdroj]. 22 s. [cit. 2019-21-1]. Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/kCC7Bm5Q.pdf>
 23. EUROPEAN EXTERNAL ACTION SERVICE. *Assessing results of the EU-Korea free trade agreement*. [elektronický zdroj]. 22 s. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu-rok_fta_results_handbook_en.pdf

24. EUROPEAN PARLIAMENT. *Implementation of the EU-ROK FTA*. [elektronický zdroj]. 40 s. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: https://www.ispionline.it/DOC/EU_Parl_EU-ROK_3.pdf
25. EUROPEAN PARLIAMENT. *EU-South Korea free trade agreement*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2017/603907/EPRS_ATA%282017%29603907_EN.pdf
26. FRIDE. *South Korea and the European Union*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: http://fride.org/download/PB_15_South_Korea_and_the_European_Union.pdf
27. GLOBAL SECURITY. *Korean Shipbuilding Industry* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-18]. Dostupné na: <https://www.globalsecurity.org/military/world/rok/industry-shipbuilding.htm>
28. GLOSSAIRE-INTERNATIONAL. *Accord de Libre Echange* [online]. In: *Glossaire-International*. [cit. 2018-05-16]. Dostupné na: <https://www.glossaire-international.com/pages/tous-les-termes/accord-de-libre-echange-ale.html>
29. HASSINK, Robert - SHIN, Dong-Ho *South Korea's shipbuilding industry: From a couple of Cathedrals in the desert to an innovative cluster* [online]. In: *Asian Journal of Technology Innovation* [cit. 2018-09-18]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/254237665_South_Korea%27s_shipbuilding_industry_From_a_couple_of_Cathedrals_in_the_desert_to_an_innovative_cluster
30. HAUSSAIN, Mushtaq. *EU-South Korea trade relations boosted by the recent free trade agreement*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:South_Korea-EU_-_trade_in_goods_-_data_2015
31. INTELLECTUAL PROPERTY OFFICE. *Intellectual Property Rights In the Republic of Korea*. [elektronický zdroj]. 10 s. [cit. 2019-02-02]. Dostupné na: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/456362/IP_rights_in_Korea.pdf

32. KAMA. *Overview of Korean Automobile Industry* [elektronický zdroj]. 29 s. [cit. 2018-09-21]. Dostupné na: https://www.oav.de/fileadmin/user_upload/2_Termine/Korea_Sued/4_KAMA.pdf
33. KANG, Yoo-Duk. *Korea-EU FTA: Breaking New Ground*. [elektronický zdroj]. 34 s. [cit. 2018-27-09]. Dostupné na: <http://press-files.anu.edu.au/downloads/press/n2494/pdf/ch02.pdf>
34. KITA. *All countries* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: http://www.kita.org/kStat/byCount_AllCount.do
35. KIMCHANG. *EU-Korea FTA and its utilization*. [elektronický zdroj]. 32 s. [cit. 2019-12-02]. Dostupné na: <https://www.assolombarda.it/servizi/internazionalizzazione/documenti/presentazione-a-j-hyoung-lee>
36. KOREA NET. The Korean Economy - the Miracle on the Hangang River [online]. In: Korea Net. [cit. 2018-04-16]. Dostupné na: <http://www.korea.net/AboutKorea/Economy/The-Miracle-on-The-Hangang>
37. KOSA *Position in the Korean Economy* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-08-20]. Dostupné na: <http://www.kosa.or.kr/sub/eng/introduction/sub02.jsp>
38. MAGGI, Giovanni - RODRIGUÉZ-CLARE, Andrés. *A Political-Economy Theory of Trade Agreements*. [elektronický zdroj]. 54 s. [cit. 2018-08-16]. Dostupné na: <https://economics.yale.edu/sites/default/files/files/Faculty/Maggi/mrworkingpapermarch14.pdf>
39. MZV SR *Ekonomická informácia o teritóriu - Kórejská republika*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-04-17]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Kórejská+republika+-+ekonomické+informácie+o+teritóriu+2018>
40. Návrh ROZHODNUTIE RADY o uzatvorení Rámcovej dohody medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Kórejskou republikou na strane druhej. [online]. [cit. 2018-26-09]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/ALL/?uri=CELEX%3A52013PC0551>
41. NICK. South Korea's Automotive Industry: Remains One of the World's Largest. [online]. In: *Bizvibe* . [cit. 2018-09-21]. Dostupné na: <https://www.bizvibe.com/blog/south-korea-automotive-industry/>

42. OECD. *Developments in individual OECD and selected non-member economies - Korea* [elektronický zdroj]. 200 s. [cit. 2018-04-17]. Dostupné na: <http://www.oecd.org/eco/outlook/economic-forecast-summary-korea-oecd-economic-outlook.pdf>
43. PARDO, Ramon Pacheco-DESMAELE, Linde-ERNST, Maximilian. *EU-ROK Relations*. [elektronický zdroj]. 4 s. [cit. 2019-01-03]. https://www.ies.be/files/EU-ROK_RELATIONS_SUMMARY.pdf
44. PERREAU DE PINNINCK, Fernando. *The EU-Korea Free Trade Agreement*. [elektronický zdroj]. 15 s. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: http://www.eeas.europa.eu/archives/delegations/south_korea/documents/eu_south_korea/presenter_1_pharma_medical_devices_en.pdf
45. RADA EURÓPSKEJ ÚNIE. *Samit EÚ - Kórea*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-17-03]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/meetings/international-summit/2018/10/19/>
46. SU-HYUN, Song. S. Korea's electronics industry No. 3 by production. [online]. In: *The Korea Herald*. [cit. 2018-09-21]. Dostupné na: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20180126000750>
47. SWISS CONFEDERATION. *Mandatory organic standards and labels*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. <https://www.organicexport.info/korea.html>
48. SQUARESPACE. *Evaluation of the Implementation of the Free Trade Agreement between the EU and the Republic of Korea*. [elektronický zdroj]. 10 s. [cit. 2019-04-03]. Dostupné na: <https://static1.squarespace.com/static/5798bbd2be6594e06f727388/t/5b2a50b7575d1f553072336e/1529499832039/Summary+of+stakeholder+consultation+-+Final+Report+Main+report+-+2018-06-07b.pdf>
49. THE LAW REVIEWS. *The Intellectual Property Review*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-02-02]. <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-intellectual-property-review-edition-7/1170172/korea>
50. TRADING ECONOMICS. *South Korea Exports of Ships, boats, and other floating structures*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/exports/ships-boats-floating-structures>

51. TRADING ECONOMICS *South Korea Imports by Category*. [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-26]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/imports-by-category>
52. TRADING ECONOMICS. *South Korea Imports By Country*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/south-korea/imports-by-country>
53. ÚRAD PRE VYDÁVANIE PUBLIKÁCIÍ EURÓPSKEJ ÚNIE. *Medzinárodné dohody*. [elektronický zdroj]. 1432 s. [cit. 2019-21-1]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2011:127:FULL&from=EN>
54. WORKMAN, Daniel. *South Korea's top Trading Partners*. [elektronický zdroj]. [cit. 2019-03-02]. Dostupné na: <http://www.worldstopexports.com/south-koreas-top-import-partners/>
55. WTO. *Globalization and trade* [elektronický zdroj]. 26 s. [cit. 2018-04-15]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/wtr08-2b_e.pdf
56. WTO. *Korea, Republic of* [elektronický zdroj]. [cit. 2018-09-24]. Dostupné na: <http://stat.wto.org/CountryProfile/WSDBCountryPFView.aspx?Country=KR&Language=F>